

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет “Острозька академія”
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: **“Українсько-британське міждержавне співробітництво в умовах
російсько-української повномасштабної війни”**

Виконала студентка 2 курсу, групи ЗММВ-21
спеціальності 291 “Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії”,
освітньо-професійної програми
“Міжнародні відносини”

Шкула Христина Василівна

Керівник – доктор політичних наук, професор
Сидорук Тетяна Віталіївна

Рецензент – _____

Робота допущена до захисту

(протокол № ____ засідання кафедри міжнародних відносин від
_____ 20__ року

Завідувач кафедри міжнародних відносин: Сидорук Тетяна Віталіївна

м. Острог – 2024р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ МІЖ УКРАЇНОЮ І ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ ТА АНАЛІЗ ДОГОВІРНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ.....	11
1.1. Контакти на вищому рівні та по лінії МЗС і міжпарламентський діалог.....	11
1.2. Аналіз Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії.....	16
1.3. Інші документи, що стосуються українсько-британського співробітництва.....	20
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ В ГУМАНІТАРНО-СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ ТА ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО.....	28
2.1. Міграційна політика та програми підтримки українців від уряду Великої Британії.....	28
2.2. Торговельно-економічні відносини.....	36
2.3. Санкції, запроваджені Великобританією проти Росії, як механізм підтримки України у війні.....	39
Висновки до розділу 2.....	50
РОЗДІЛ 3. УКРАЇНСЬКО-БРИТАНСЬКЕ ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО.....	52
3.1. Програми підготовки Збройних Сил України.....	52
3.2. Постачання озброєння.....	61
3.3. Британське лідерство та координація допомоги союзників.....	64
Висновки до розділу 3.....	70
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	77
ДОДАТКИ.....	91

ВСТУП

Обґрунтування актуальності дослідження теми. Великобританія є однією із країн-лідерів цивілізованого світу, яка впливає на формування нового світового порядку, тому якісна взаємодія між Україною і Великою Британією є одним із чинників, що можуть прискорити перемогу у війні і вплинути на подальше відновлення та розвиток України.

Актуальність дослідження теми “Українсько-британське міждержавне співробітництво в умовах російсько-української повномасштабної війни” зумовлена її значенням для сучасної міжнародної політики та безпеки. Великобританія виступає одним із провідних партнерів України у боротьбі за суверенітет і територіальну цілісність. Війна, розпочата Росією в лютому 2022 року, стала не лише викликом для України, але й загрозою глобальній безпеці, підриваючи основи міжнародного правопорядку. У цьому контексті важливо зрозуміти, як міждержавна співпраця з Великобританією сприяє зміцненню позицій України на міжнародній арені, посиленню її обороноздатності та протидії агресору.

Велика Британія не лише стала одним із найбільших постачальників військової допомоги Україні, але й відіграє ключову роль у запровадженні санкцій проти Росії, підтримці дипломатичних ініціатив та протидії російській дезінформації. Після виходу з ЄС Британія прагне підтвердити свій статус глобального лідера, і її активна позиція щодо України є важливим елементом цієї стратегії.

Аналіз цих процесів дозволяє оцінити вплив британської підтримки на перебіг війни, її значення для міжнародної коаліції проти Росії та глобальну стабільність.

Українсько-британські відносини мають значний історичний контекст, але саме війна стала каталізатором їхнього стрімкого розвитку, що робить дослідження цього співробітництва важливим для розуміння його перспектив у майбутньому.

Комплексний аналіз взаємодії України та Великобританії в умовах війни залишається недостатньо висвітленим у науковій літературі, що підкреслює наукову новизну та практичну цінність даної роботи.

Вивчення цього питання сприятиме розумінню не лише ролі Великобританії у сучасній геополітиці, але й ефективності міжнародних механізмів протидії агресії та забезпечення миру.

Аналіз стану розробки проблеми. Вивчення проблеми українсько-британського міждержавного співробітництва в умовах російсько-української повномасштабної війни набуває дедалі більшої актуальності в сучасному науковому дискурсі. З лютого 2022 року Велика Британія стала одним із ключових партнерів України, надаючи значну підтримку в політичній, військовій, гуманітарній та економічній сферах. У цьому контексті наукові дослідження зосереджуються на аналізі динаміки двосторонніх відносин, характері співпраці, її результатах та довгострокових перспективах.

Наукове вивчення українсько-британських відносин до 2022 року здебільшого було присвячене аналізу таких аспектів, як: історії дипломатичних контактів між Україною та Великою Британією; економічного співробітництва, зокрема в торгівлі та інвестиціях; культурної та освітньої співпраці. Але після початку російсько-української війни у 2014 році дослідники почали приділяти більше уваги питанню безпекового партнерства між країнами. Зокрема, відзначалися дії Великої Британії у рамках НАТО, підтримка України у боротьбі з агресією РФ та тренувальні програми для українських військових.

Проте повномасштабне вторгнення РФ у лютому 2022 року значно змінило акценти досліджень. Багато сучасних робіт зосереджені на дослідженні військової допомоги Великої Британії Україні (зокрема, постачання озброєння, навчання військових), політичній підтримці Києва на міжнародній арені, включаючи діяльність британських урядовців у структурах ООН, G7 та НАТО, гуманітарній допомозі та підтримці українських біженців, економічному співробітництву в умовах війни.

Зокрема, Оксана Черевко у статті “Еволюція українсько-британських відносин в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України” досліджує основні напрями співпраці між Україною та Великою Британією під час російської агресії, акцентуючи увагу на незмінності курсу Лондона щодо підтримки України та ролі британських лідерів у формуванні міжнародної підтримки нашої держави.¹ Ю. Стужук у праці “Співробітництво України та Великої Британії в умовах російсько-української війни” аналізує військово-політичну співпрацю між країнами, включаючи діалог штабів, спільні навчання та миротворчі місії, а також надання матеріально-технічної допомоги Україні.² Андрій Грубінко у статті “Історичний шлях українсько-британських відносин (до 30-річчя встановлення дипломатичних відносин)” розглядає історичні передумови та розвиток міждержавних відносин між Україною та Великою Британією, враховуючи змінюване міжнародне середовище та внутрішні чинники розвитку обох держав.³ Галина Гриценко та Єлизавета-Параскевія Яцула у статті “Українсько-британські відносини в культурно-історичному контексті (2022–2023)” досліджують розвиток двосторонніх культурних, освітньо-наукових відносин на сучасному етапі, підкреслюючи активну підтримку української діаспори у Великій Британії з перших днів російського вторгнення.⁴ Загалом, наявні дослідження охоплюють різні аспекти українсько-британських відносин в умовах російсько-української війни, проте комплексний аналіз цієї проблематики залишається актуальним завданням для науковців.

¹ Черевко О. Еволюція українсько-британських відносин в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України. Український історичний журнал. 2023. No 4 (571). С. 5—24.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Cherevko_Oksana/Evoliutsiia_ukrainsko-brytanskykh_vidnosyn_v_umovakh_shyrokomashtabnoi_ahresii_Rosii_proty_Ukrainy.pdf?PHPSESSID=a5gsire08530bdjgfhe1nrkc65

² Співробітництво України та Великої Британії в умовах російсько-української війни | Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ імені Івана Черняхівського. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ імені Івана Черняхівського. URL: <http://znp-cvsvd.nuou.org.ua/article/view/267500> (дата звернення: 02.07.2024).

³ А. Грубінко Н. Буглай. Історичний шлях українсько-британських відносин (до 30-річчя стратегічного партнерства). Український історичний журнал, 2022. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/184619/17-Hrubinko.pdf> (дата звернення: 02.07.2024).

⁴ Єлизавета-Параскевія ЯЦУЛА Г. Г. УКРАЇНСЬКО-БРИТАНСЬКІ ВІДНОСИНИ В КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ (2022–2023) Українські історичні студії. Українські історичні студії. URL: <https://phh.dspu.edu.ua/article/view/305177> (дата звернення: 02.07.2024).

Об'єкт дослідження - міждержавне співробітництво України та Великобританії після 24 лютого 2022 року.

Предмет дослідження – особливості політичних, економічних та безпекових взаємин України та Великобританії на сучасному етапі.

Мета роботи полягає у комплексному та всебічному дослідженні співробітництва України та Великобританії в умовах російсько-української війни, аналіз реального становища та формування пропозицій щодо покращення та поглиблення співпраці двох країн.

В рамках представленої мети ставляться наступні **дослідницькі завдання:**

- ✓ Вивчити контакти між політичним керівництвом України і Великої Британії на вищому рівні, роль дипломатичних каналів і міжпарламентського діалогу.
- ✓ Провести аналіз Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством, з'ясувати її значення для українсько-британських відносин.
- ✓ Вивчити інші договори та документи, які регулюють українсько-британське співробітництво, та визначити їхній вплив на політичні відносини між країнами.
- ✓ Дослідити міграційну політику Великої Британії, а також програми підтримки українців, які постраждали від війни.
- ✓ Оцінити роль санкцій, запроваджених Великобританією проти Росії, як механізму підтримки України у протидії російській агресії.
- ✓ Вивчити програми підготовки Збройних Сил України, реалізовані за підтримки Великобританії, та їхній вплив на боєздатність української армії.
- ✓ Проаналізувати постачання озброєння Великою Британією, включно з видами зброї, їхньою ефективністю та стратегічним значенням.

✓ Вивчити роль Великобританії як лідера та координатора міжнародної допомоги Україні, її ініціативи та внесок у консолідацію союзників.

✓ Сформулювати висновки на основі проведеного аналізу щодо досягнень, викликів і перспектив українсько-британського співробітництва.

Теоретико-методологічна основа дослідження. У роботі використовувалися наступні методологічні інструменти:

Аналіз документів. Дослідження ґрунтувалося на вивченні офіційних документів, політичних декларацій, меморандумів, виступів лідерів України та Великої Британії, заяв у медіа, аналітичних матеріалів та звітів урядових структур.

Порівняльний аналіз. Для оцінки змін у характері та інтенсивності контактів використовувався порівняльний підхід, що дозволяє порівняти різні періоди співпраці (до та після початку війни, а також між урядами Джонсона, Трасс, Сунака та Стармера).

Кількісний аналіз. Використання статистичних методів дозволило оцінити частоту контактів, обсяги наданої допомоги та кількість підписаних угод. Це дало змогу виявити тенденції у співпраці та пріоритети двосторонніх відносин.

Системний підхід. Взаємодія між Україною та Великою Британією розглядалася як комплексний процес, що включає економічну, політичну, дипломатичну та військову складові. Це дозволило оцінити вплив різних елементів на загальний результат.

Метод хронологічного аналізу. Для впорядкування подій, оцінки їхньої послідовності та впливу на розвиток двосторонніх відносин використовувався метод хронології.

Кейс-стаді (case study). Для глибокого аналізу окремих ключових подій, таких як візити лідерів, підписання безпекових угод чи міжнародні виступи, застосовувався кейс-метод.

Застосування зазначених методологічних інструментів забезпечило комплексний підхід до дослідження, що дозволило систематизувати великий

обсяг даних та зробити обґрунтовані висновки про двосторонню співпрацю України та Великої Британії.

Хронологічні та географічні рамки. Хронологічні рамки охоплюють період з 2022 по 2024 роки. Такий вибір дає змогу не лише дослідити ключові події, які вплинули на розвиток двосторонніх відносин між Україною та Великою Британією, але й оцінити еволюцію їхніх стратегій у відповідь на виклики війни. Аналіз цього періоду дозволяє простежити, як змінювалася політика обох держав у сфері оборони, дипломатії, гуманітарної допомоги, а також у питаннях післявоєнного відновлення та міжнародної співпраці. Особливий акцент зроблено на виявленні ключових етапів посилення британської підтримки України, починаючи від військової допомоги до зміцнення економічної взаємодії.

Географічні рамки охоплюють Україну і Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії у межах їх державних кордонів.

Джерельна база дослідження. У першу чергу в основу джерельної бази покладено офіційні документи, що регламентують міждержавні відносини України та Великої Британії. Особливе місце займала Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, яка стала фундаментом для поглиблення співробітництва між країнами. Аналізу також підлягали резолюції та заяви урядів обох держав, документи міжнародних організацій (ООН, НАТО, ЄС), які стосувалися підтримки України Великою Британією. Офіційні сайти урядових органів, зокрема Міністерства закордонних справ України та Великої Британії, були важливими джерелами для збору інформації про дипломатичну діяльність і міжпарламентський діалог.

Наступна група джерел охоплювала аналітичні звіти провідних міжнародних дослідницьких центрів, таких як Chatham House, Royal United Services Institute (RUSI), Institute for Strategic Dialogue (ISD). Ці матеріали дозволили оцінити внесок Великої Британії у зміцнення обороноздатності України, протидію російській агресії та забезпечення міжнародної підтримки.

Увага приділялася дослідженням, що висвітлюють військове співробітництво, програми підготовки Збройних Сил України та постачання озброєння.

Третя група джерел охоплювала статистичні та аналітичні матеріали, які висвітлювали вплив санкційної політики Великої Британії на економіку Росії та економічну допомогу Україні. Ці дані були отримані з відкритих джерел, зокрема звітів Світового банку, Міжнародного валютного фонду та статистичних відомств обох країн.

Четверта група джерел базувалася на матеріалах ЗМІ. Провідні британські медіа, такі як BBC, The Guardian, Financial Times, а також українські ресурси, як-от “Укрінформ” і “Європейська правда”, надавали актуальну інформацію про політичні заяви, візити високого рівня, гуманітарну підтримку та військову допомогу.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у комплексному аналізі українсько-британських відносин в умовах російсько-української повномасштабної війни, зокрема у взаємозв’язку політичного, економічного, гуманітарного та військового співробітництва. Вперше було здійснено систематизацію і узагальнення результатів британської політичної та військової підтримки України в контексті сучасної війни, оцінено ефективність санкційної політики Великої Британії та її вплив на агресора, а також визначено роль Великої Британії як одного з ключових партнерів України на міжнародній арені. Аналіз українсько-британської взаємодії дозволив не лише виявити досягнення в партнерстві, але й окреслити виклики та перспективи подальшої співпраці після завершення війни.

Практичне значення і практична апробація результатів дослідження. Матеріали даної роботи являють собою комплексний аналіз стосунків між Україною та Великобританією. Дослідження сприятиме кращому розумінню особливостей та динаміки українсько-британських відносин, що є важливим для подальшого розвитку співробітництва. Результати дослідження можуть бути використані для розробки ефективної зовнішньої політики України щодо

Великої Британії, стати основою для підготовки аналітичних матеріалів, публікацій в наукових журналах та бути використані в навчальному процесі.

Результати даного дослідження частково були опубліковані у статті “Міграційна політика Великобританії щодо України після повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року” у збірнику “Наукові записки студентів та аспірантів. Серія “Міжнародні відносини” видавництва Національного університету “Острозька академія” та представлені в рамках XXIV наукової викладацько-студентської конференції “Дні науки” що відбувалася 13-17 травня 2024 року в Національному університеті “Острозька Академія”.

Структура роботи. Робота складається з вступу, чотирьох розділів, поділених на підрозділи, висновків та списку джерел і використаної літератури, додатків.

РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ МІЖ УКРАЇНОЮ І ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ ТА АНАЛІЗ ДОГОВІРНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ

1.1. Контакти на вищому рівні та по лінії МЗС і міжпарламентський діалог

Контакти на найвищому рівні між лідерами України та Великої Британії набули надзвичайно важливого значення після початку повномасштабної війни. Вранці 24 лютого 2022 року, коли Росія розпочала широкомасштабне вторгнення, прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон одним із перших світових лідерів зв'язався з Президентом України Володимиром Зеленським, засвідчивши негайну підтримку.⁵ Наступного дня, 25 лютого, Зеленський поінформував Джонсона про перебіг оборони України, наголосивши на необхідності посилення допомоги.⁶

8 березня 2022 року Зеленський звернувся до парламенту Великої Британії через відеозв'язок, окресливши хронологію російської агресії та закликавши до збільшення міжнародної підтримки України.⁷ У той же день глава МЗС України Дмитро Кулеба зустрівся зі своєю британською колегою Ліз Трасс для обговорення конкретних кроків щодо посилення обороноздатності України.⁸

⁵ Zelensky V. VOLODYMYR ZELENSKY: Boris Johnson came to Kyiv with messages of hope. Mail Online. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-11177097/VOLODYMYR-ZELENSKY-battles-raged-Boris-Johnson-came-Kyiv-messages-hope.html> (date of access: 30.08.2024).

⁶ Укрінформ. Зеленський поінформував Джонсона про перебіг оборони України. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3412402-zelenskij-poinformuvav-dzonsona-pro-perebig-oboroni-ukraini.html> (дата звернення: 30.08.2024).

⁸ Укрінформ. Кулеба обговорив із головою МЗС Британії подальші кроки щодо зміцнення обороноздатності. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3423300-kuleba-obgovoriv-iz-glavou-mzs-britanii-podalsi-kroki-sodo-zmichenna-oboronozdatnosti.html> (дата звернення: 30.08.2024).

10 березня Зеленський і Джонсон під час телефонної розмови розглянули можливість посилення санкційного тиску на Росію, що стало основою подальших зусиль Великої Британії на цьому напрямку.⁹

Вже 18 березня Джонсон і Зеленський домовилися про розширення антивоєнної коаліції,¹⁰ а 20 березня прем'єр повідомив Зеленському про підготовку до самітів НАТО та G7, де питання України стане ключовим.¹¹

Кульмінацією співпраці став візит Бориса Джонсона до Києва 9 квітня 2022 року. Під час особистої зустрічі з Зеленським вони обговорили новий пакет військової допомоги та подальшу координацію дій.¹² Згодом, 3 травня, Джонсон виступив перед Верховною Радою України, наголосивши на рішучій підтримці Великої Британії.¹³

На рівні міністрів закордонних справ Кулеба та Ліз Трасс активно взаємодіяли, зокрема обговорюючи питання санкцій і прискорення постачання зброї. Міністр оборони Великої Британії Бен Воллес також провів низку зустрічей у Києві, спрямованих на реалізацію оборонних проєктів.

Зміна політичного керівництва у Великій Британії у вересні 2022 року не вплинула на рівень співпраці. Зеленський став першим світовим лідером, який поспілкувався з новою прем'єркою Ліз Трасс, що підтвердило незмінний курс на підтримку України.¹⁴ Після призначення Ріші Сунака у жовтні 2022 року

⁹ Укрінформ. Зеленський обговорив із Джонсоном посилення тиску на рф. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3425180-zelenskij-obgovoriv-iz-dzonsonom-posilenna-tisku-na-rf.html> (дата звернення: 30.08.2024).

¹⁰ Укрінформ. Україна і Британія налаштовані посилювати антивоєнну коаліцію – Зеленський. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3433384-ukraina-i-britania-nalastovani-posiluvati-antivoennu-koaliciu-zelenskij.html> (дата звернення: 30.08.2024).

¹¹ x.com. X (раніше Twitter). URL: <https://x.com/BorisJohnson/status/1505620510264156161> (дата звернення: 30.11.2024).

¹² Укрінформ. Джонсон прибув у Київ, зустрічається із Зеленським. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3453190-dzonson-pribuv-u-kiiv-zustricaetsa-iz-zelenskij.html> (дата звернення: 30.08.2024).

¹³ Укрінформ. Джонсон прибув у Київ, зустрічається із Зеленським. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3453190-dzonson-pribuv-u-kiiv-zustricaetsa-iz-zelenskij.html> (дата звернення: 30.08.2024).

¹⁴ Радіо Свобода Зеленський «першим серед іноземних лідерів» проводить розмову з новообраною прем'єркою Британії. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zelenskyi-trass-rozмова/32021525.html> (дата звернення: 30.08.2024).

контакти стали ще більш систематизованими. Особливо значущим був візит Сунака до Києва в листопаді 2022 року, коли було оголошено про новий пакет допомоги. "Під час сьогоднішньої зустрічі ми обговорили найважливіші питання як для наших країн, так і для глобальної безпеки", - написав Президент.¹⁵

У 2023 році співпраця активізувалася. У лютому Зеленський здійснив свій перший візит до Великої Британії після початку війни, підписавши Декларацію єдності. Сунак підтвердив передачу Україні танків Challenger 2, а також підтримав ідею створення авіаційної коаліції.¹⁶ Міністри закордонних справ та оборони двох країн обговорювали можливості посилення ППО України та участь Великої Британії у відбудові.

Після перемоги Лейбористської партії на виборах у липні 2024 року Кір Стармер як новий прем'єр-міністр продовжив лінію підтримки України.¹⁷ Під час його зустрічей із Зеленським у Нью-Йорку та Лондоні обговорювалися питання оборонної співпраці, реалізація Формули миру та підтримка України на міжнародній арені.¹⁸ Ці контакти засвідчують стратегічний характер відносин між Україною та Великою Британією, спрямованих на підтримку України у війні проти Росії та забезпечення її довгострокової стабільності. Детальніше з ними можна ознайомитися в Додатку 1 (Таблиця "Контакти між Україною та Великобританією").

Отже, проаналізувавши зібраний масив даних, можна підсумувати, що з лютого 2024 року Володимир Зеленський активно взаємодіяв із чотирма

¹⁵ Зеленський / Офіц. Телеграма. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official/4069 (дата звернення: 30.11.2024).

¹⁶ Укрінформ. Рішення Британії стануть сигналом для інших країн: Зеленський поговорив із Сунаком. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3652450-risenna-britanii-stanut-signalom-dla-insih-krain-zelenskij-pogovoriv-z-sunakom.html> (дата звернення: 30.11.2024).

¹⁷ Безпекова ситуація та зміцнення України: Володимир Зеленський зустрівся з Кіром Стармером – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/bezpekova-situaciya-ta-zmicnennya-ukrayini-volodimir-zelensk-93525> (дата звернення: 30.11.2024).

¹⁸ Володимир Зеленський представив деталі Плану перемоги Прем'єр-міністерства Великої Британії – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-predstaviv-detali-planu-peremogi-premyer-93773> (дата звернення: 30.11.2024).

прем'єр-міністрами Великої Британії - Борисом Джонсоном, Ліз Трасс, Ріші Сунаком та Кіром Стармером. Найбільша кількість контактів припала на період правління Джонсона, зокрема під час кризового періоду початку вторгнення. Основними темами були військова підтримка, санкції проти Росії та міжнародна співпраця.

Глава МЗС України Дмитро Кулеба регулярно контактував із британськими колегами, зокрема Ліз Трасс, Джеймсом Клеверлі та Девідом Кемероном. Тематика контактів включала санкції, постачання зброї, конфіскацію російських активів і трибунал для розслідування злочинів Росії.

Контакти міністрів оборони були спрямовані на практичну реалізацію домовленостей, зокрема передачу озброєнь і навчання українських військових.

Взаємодія Верховної Ради України з британським парламентом включала зустрічі Руслана Стефанчука з делегаціями Палати громад та Палати лордів. Основні теми темами обговорень були законодавче закріплення санкцій, підтримка трибуналу та відбудова України.

Основними висновками є те, що Велика Британія залишалася стабільним партнером України у протистоянні російській агресії. Незалежно від змін у політичному керівництві, курс на підтримку України зберігався. Також помітно, що президентський рівень контактів відіграв ключову роль у формуванні двосторонніх відносин. Володимир Зеленський мав регулярні контакти з кожним прем'єр-міністром Великої Британії.

Міністерський рівень забезпечував реалізацію домовленостей, особливо в питаннях постачання озброєнь, санкцій та міжнародного трибуналу.

Парламентський рівень сприяв довгостроковій підтримці України через законодавчі ініціативи та взаємодію між депутатами.

На основі аналізу можна надати наступні рекомендації. Варто і надалі зберігати регулярність контактів на президентському рівні для забезпечення стратегічної координації.

Варто звернути увагу на розширення міжпарламентського діалогу для посилення законодавчої бази санкцій і підтримки міжнародних ініціатив. Для виконання цієї задачі варто залучити більшу кількість депутатів Верховної Ради України. Також можна поглибити співпрацю на міністерському рівні з фокусом на реалізації оборонних і відновлювальних проєктів.

Варто і далі продовжувати активізувати міжнародну співпрацю на ключових самітах для залучення більшої кількості країн до підтримки України.

1.2. Аналіз Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії

Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Великобританією, підписана 8 жовтня 2020 року, є ключовим правовим інструментом, який закріплює принципи стратегічної співпраці між країнами. Вона була ратифікована Верховною Радою України 16 грудня 2020 року та набула чинності 31 грудня того ж року.¹⁹ Угода забезпечила правову базу для поглиблення торгівлі, економічної взаємодії та політичної співпраці, особливо після виходу Великобританії з Європейського Союзу. Вона стала заміною Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у контексті британсько-українських відносин, забезпечуючи їхню безперервність і подальше поглиблення у важливих сферах.

Основною метою Угоди є закріплення принципів стратегічного партнерства між двома країнами, зокрема у політичній, економічній, гуманітарній та безпековій сферах. Статті 1–10 Угоди підкреслюють взаємну прихильність України та Великої Британії до демократичних цінностей, верховенства права, прав людини та міжнародного правопорядку. Важливою є декларація Великої Британії щодо підтримки суверенітету та територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів, що має критичне значення у контексті російської агресії. Це особливо важливо в умовах російсько-української війни, оскільки Велика Британія підтверджує свою рішучу підтримку України на міжнародній арені.

Регулярні політичні консультації, закріплені в Статті 5, є механізмом для координації позицій сторін щодо міжнародних питань, включаючи санкційну

¹⁹ Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#Text (дата звернення: 30.11.2024).

політику проти РФ. Діалог на найвищому рівні між урядами, парламентами та зовнішньополітичними відомствами став важливим інструментом у забезпеченні міжнародної підтримки України.

Стаття 9 встановлює стратегічне партнерство між країнами, що включає спільну роботу у сфері міжнародної безпеки, боротьби з тероризмом та протидії гібридним загрозам. Це партнерство стало основою для ініціатив у військовій співпраці та кібербезпеці.

Економічна складова Угоди фокусується на збереженні вільної торгівлі між країнами. Розділ III Угоди (Статті 16–45) охоплює питання вільної торгівлі, що є ключовим аспектом для економічної співпраці. Угода передбачає збереження переваг, які діяли в рамках Угоди про асоціацію України з ЄС, у двосторонніх відносинах із Великобританією після Brexit. Основним принципом є скасування митних тарифів на більшість товарів, що стимулює зростання товарообігу. Зокрема, Стаття 19 регламентує доступ українських товарів до ринку Великобританії, що є критично важливим для підтримки економіки України під час війни. З моменту початку бойових дій обсяги українського експорту до Великої Британії зросли, особливо в аграрному секторі, де безмитний доступ сприяв збільшенню поставок зернових і олійних культур.

Угода передбачає скасування митних тарифів на значну кількість товарів, що стимулює двосторонню торгівлю.²⁰ У контексті війни це набуло ще більшої актуальності, оскільки Великобританія надає доступ до своїх ринків українській продукції, сприяючи підтримці економіки України. Зокрема, з травня 2022 року Велика Британія ввела безмитний режим для українських товарів, що стало важливим кроком у підтримці експорту, особливо сільськогосподарської продукції.

²⁰ Україна та Велика Британія підписали угоду про скасування ввізних мит і тарифних квот. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=a4fb4cea-6342-4a67-8348-8c2e41a5a7de&title=UkrainaTaVelikaBritaniiaPidpisaliUgoduProSkasuvanniaVviznikhMitITarifnikhKvot> (date of access: 30.11.2024).

Угода відкрила нові можливості для взаємної торгівлі. Зокрема, у 2021 році товарообіг між Україною та Великобританією зріс на 57% і сягнув 2,2 млрд доларів.²¹ У 2022 році було досягнуто додаткових домовленостей щодо скасування ввізних мит та тарифних квот, що сприяло зростанню експорту української продукції з високою доданою вартістю, такої як молочна продукція, м'ясо птиці, мед, соки, гриби тощо.

Розширення економічного співробітництва супроводжувалося залученням інвестицій у відбудову України. Інвестиційний компонент, передбачений Статтею 25, створює умови для залучення британських інвестицій в українську економіку, включаючи енергетику, інфраструктуру та ІТ-сектор. Велика Британія активно підтримує проєкти з відновлення інфраструктури, пошкодженої війною. У червні 2023 року в Лондоні пройшла Конференція з відновлення України,²² де британський уряд та міжнародний бізнес зобов'язалися фінансувати інфраструктурні та економічні проєкти. Угода про партнерство стала основою для створення умов, які стимулюють довгострокові інвестиції та сприяють відновленню української економіки.

Серед основних торговельних партнерів України Велика Британія займає 15 місце, у загальному обсязі зовнішньої торгівлі України на неї припадає 1,93%.²³

Безпековий компонент Угоди, прописаний у Статтях 30–40, включає спільні ініціативи у сферах оборони, кібербезпеки та боротьби з тероризмом. Велика Британія стала одним із головних партнерів України у посиленні її обороноздатності. В рамках програми “Operation Orbital” було підготовлено

²¹ Department for International Trade. UK announces new trade measures to support Ukraine. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-announces-new-trade-measures-to-support-ukraine> (date of access: 30.11.2024).

²² URC 2023. 21–22 червня 2023 року Велика Британія спільно з Україною провели у Лондоні міжнародну Конференцію з питань відновлення України (URC 2023). URL: <https://ua.unc-international.com/urc-2023> (date of access: 02.12.2024).

²³ Торгівля та інвестиції. Посольство України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії. URL: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/4750-trade-in-goods-and-services-between-ukraine-and-the-united-kingdom/torgivlya-ta-investiciyi> (дата звернення: 30.11.2024).

понад 20 тисяч українських військових, що значно підвищило ефективність Збройних Сил України на полі бою.

Стаття 35 передбачає співпрацю у сфері обміну розвідувальною інформацією, що стало важливим інструментом для виявлення і протидії російським загрозам. Постачання сучасного озброєння, зокрема протитанкових систем NLAW, зміцнило оборонні спроможності України.

Крім того, Стаття 38 наголошує на важливості спільних зусиль у боротьбі з дезінформацією та кіберзагрозами. Велика Британія надає технічну допомогу Україні у зміцненні її цифрової безпеки.

Угодою було закріплено стратегічне партнерство, що передбачає взаємодію у сфері безпеки, підтримку інтеграції України до європейських структур та НАТО. Це положення набуло особливого значення після початку повномасштабної російської агресії у 2022 році. Великобританія стала одним із ключових союзників України, забезпечуючи військову, фінансову та дипломатичну підтримку. Ратифікація безпекової угоди у 2024 році стала продовженням положень Угоди 2020 року, закріпивши довгострокову військову підтримку України.²⁴

Культурно-гуманітарна складова Угоди спрямована на розвиток співпраці у сферах науки, освіти та культури. Особливої уваги заслуговують програми академічного обміну між українськими та британськими університетами, що стимулюють розвиток людського капіталу. Велика Британія надає підтримку українським студентам, які вимушено переїхали через війну.

Культурні проєкти, передбачені Статтею 55, включають спільні ініціативи у збереженні української культурної спадщини та популяризації української культури у Великобританії. Це сприяє зміцненню взаєморозуміння між народами.

²⁴ Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України.
URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277> (дата звернення: 30.11.2024).

Угодою передбачено механізми моніторингу виконання її положень та вирішення можливих суперечок. Це забезпечує прозорість у реалізації домовленостей і сприяє адаптації до нових викликів, зокрема у світлі війни.

Аналізуючи Угоду, можна зробити висновок, що вона є фундаментальним документом для формування українсько-британського стратегічного партнерства. Вона не лише забезпечила плавний перехід у двосторонніх відносинах після Brexit, але й стала платформою для посилення співпраці в умовах глобальної нестабільності. У контексті російської агресії Угода сприяє консолідації зусиль обох країн у підтримці міжнародного правопорядку, економічної стабільності та безпеки. Її значення виходить далеко за межі двосторонніх відносин, адже вона демонструє приклад успішної адаптації міжнародних договорів до сучасних викликів і криз.

1.3. Інші документи, що стосуються українсько-британського співробітництва

Українсько-британське співробітництво в сучасних умовах спирається на широку договірно-правову базу, яка охоплює різні аспекти економічної, безпекової, цифрової та енергетичної взаємодії. Ці документи демонструють стратегічну важливість двосторонніх відносин та їхній внесок у забезпечення стабільності й розвитку України в умовах війни.

Затверджена у 2021 році Стратегія зовнішньополітичної діяльності України визначає Сполучене Королівство одним із ключових стратегічних партнерів України поза межами ЄС.²⁵ Основними напрямками співпраці визначено підтримку суверенітету та територіальної цілісності України,

²⁵ УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №448/2021 – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (дата звернення: 30.11.2024).

сприяння євроатлантичній інтеграції України, розвиток політичного діалогу та сприяння візовій лібералізації.

На основі Стратегії зовнішньополітичної діяльності України передбачено розвиток тристороннього альянсу Україна – Велика Британія – Польща. Основними напрямками співпраці є кібербезпека, протидія дезінформації, енергетична безпека та спільні зусилля у сфері оборони. Це підсилює інтеграцію України до євроатлантичного простору та сприяє створенню регіонального безпекового блоку.²⁶

12 січня 2024 року під час візиту прем'єр-міністра Великої Британії Ріші Сунака до Києва була підписана Угода про співробітництво у сфері безпеки, яка стала продовженням Спільної декларації, ухваленої у рамках Вільнюського саміту G7.²⁷ Документ закріплює чіткі механізми надання військової допомоги Україні, включаючи постачання сучасного озброєння, підтримку протиповітряної оборони та підвищення оперативної сумісності з НАТО. Зокрема, передбачено збільшення постачань артилерії, бронетехніки, а також подальші консультації щодо можливості надання бойової авіації.²⁸ Особлива увага приділяється підтримці програм підготовки українських військових, які вже показали свою ефективність у рамках операції “Orbital”.

Ключовим елементом угоди є посилення співпраці у сфері розвідки. Обидві сторони зобов'язуються обмінюватися даними для виявлення і стримування російської агресії, шпигунства та гібридних атак. Угода також передбачає заходи щодо посилення кібербезпеки, зокрема запобігання

²⁶ Про затвердження плану дій з реалізації Стратегії зовнішньополітичної діяльності України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2023-p#Text> (дата звернення: 30.11.2024).

²⁷ Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277> (дата звернення: 30.11.2024)

²⁸ Безпекова угода між Україною та Великою Британією – повний текст. LIGA. URL: <https://news.liga.net/ua/politics/news/bezpekova-uhoda-mizh-ukrainoiu-ta-velykoiu-brytaniieiu-povnyi-tekst> (дата звернення: 02.12.2024).

кібератакам на критичну інфраструктуру України та створення кіберстійких систем оборони.²⁹

Окремий акцент зроблено на гуманітарному вимірі угоди. Велика Британія бере на себе зобов'язання щодо підтримки програм реабілітації українських військових, постачання медичного обладнання та медикаментів, а також забезпечення навчання медичного персоналу. Крім того, передбачена допомога внутрішньо переміщеним особам і підтримка програм соціальної інтеграції для постраждалих від війни.

Ця угода також закладає основи для розвитку оборонно-промислового співробітництва. Планується спільне виробництво військової техніки, розробка інноваційних технологій та обмін ноу-хау між військово-промисловими комплексами обох країн. Це дозволить Україні підвищити свій технічний потенціал і зменшити залежність від імпорту критичних елементів озброєння.

Підписання угоди було позитивно сприйнято міжнародною спільнотою, зокрема союзниками України в НАТО. Багато з них, як-от Франція та Німеччина, розглядають можливість укладання подібних угод з Україною, що свідчить про зміцнення міжнародної коаліції на підтримку нашої держави. Угода не лише закріплює безпекову підтримку Великої Британії, але й слугує прикладом для інших держав у питаннях довгострокової допомоги Україні. Вона демонструє, як глибоке стратегічне партнерство може допомогти країні вистояти перед зовнішньою агресією та закласти фундамент для подальшого розвитку євроатлантичної інтеграції.

У березні 2023 року Україна та Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії підписали Угоду про цифрову торгівлю, яка набула чинності 1 вересня 2024 року. Україна стала другою країною після Сінгапуру, з якою Британія уклала подібну угоду.³⁰ Це підкреслює стратегічне значення України

²⁹ Українська правда. ОП опублікував текст безпекової угоди між Україною і Британією: в ній 9 частин. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/01/12/7436982/> (дата звернення: 02.12.2024).

³⁰ Укрінформ. Україна і Велика Британія посилюють співпрацю в цифровій торгівлі. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3901165-ukraina-i-velika-britania-posiluut-spivpracu-v-cifrovij-torgivli.htm>

як партнера у сфері цифрової торгівлі та її потенціал у розвитку цифрової економіки.

Угода про цифрову торгівлю доповнює раніше укладену Угоду про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Великою Британією, підписану 8 жовтня 2020 року в Лондоні. Вона створює правовий фундамент для розвитку цифрової економіки, охоплюючи такі напрями, як електронна комерція, кібербезпека, торгівля цифровими продуктами та послугами. Основною метою угоди є запобігання появі бар'єрів у цифровій сфері та забезпечення вільного доступу на ринки для українських ІТ-компаній, що є критично важливим для їхнього подальшого розвитку.³¹

Впровадження угоди відкриває перед країнами низку переваг. Зокрема, зменшуються адміністративні витрати на торгівлю завдяки цифровим рішенням, таким як використання електронного підпису, контрактів та рахунків для міжнародної торгівлі. Це сприяє спрощенню процедур та підвищенню ефективності торгівельних операцій.³²

Крім того, угода посилює кібербезпеку та захист даних, що є надзвичайно важливим у сучасному цифровому середовищі. Вона також закріплює основні свободи для торгівлі цифровими товарами та послугами, сприяючи розвитку відкритих цифрових ринків, захисту споживачів та бізнесу, а також технічному співробітництву між країнами.³³

1 (дата звернення: 30.11.2024).

³¹ Україна та Велика Британія підписали Угоду про цифрову торгівлю | Міністерство економіки України. Міністерство економіки України. URL: https://me.gov.ua/News/Detail?id=4df24375-8727-4f30-a152-894da2f3ed5a&lang=uk-UA&title=UkrainaTaVelykaBritaniia&utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 02.12.2024).

³² Дія.Бізнес. Дія.Бізнес Старт. URL: https://business.dii.gov.ua/news/uhoda_pro_tsyfrovu_torhivliu_mizh_ukrainoiu_ta_spoluchenyim_korolivstvom_velykoj_brytanii (дата звернення: 02.12.2024).

³³ Україна та Велика Британія посилюють співпрацю в цифровій торгівлі: набула чинності Угода про цифрову торгівлю. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-ta-velyka-brytaniia-posyliuiut-spivpratsiu-v-tsyfrovii-torhivli-nabula-chynnosti-uhoda-pro-tsyfrovu-torhivliu> (дата звернення: 02.12.2024).

У червні 2023 року Міністерства енергетики України та Великої Британії уклали меморандум про співпрацю в енергетичному секторі.³⁴ Цей документ став важливим кроком у зміцненні співпраці в енергетичному секторі, спрямованої на відновлення та розвиток енергетичної інфраструктури України, особливо в умовах викликів, спричинених військовою агресією Росії.

Меморандум передбачає спільні зусилля у відбудові пошкоджених енергетичних об'єктів, модернізації енергетичної системи та інтеграції України в європейський енергетичний ринок. Особлива увага приділяється розвитку відновлюваних джерел енергії, підвищенню енергоефективності та впровадженню сучасних технологій у сфері енергетики.

Підписання цього Меморандуму відбулося в рамках Конференції з відновлення України, що проходила в Лондоні, і стало свідченням підтримки Великої Британії у відновленні та зміцненні енергетичної безпеки України. Ця співпраця сприятиме стійкості енергетичної системи України та її інтеграції в європейську енергетичну спільноту.

Варто зазначити, що підписання Меморандуму є частиною ширшої стратегії України щодо залучення міжнародної підтримки для відновлення та розвитку енергетичного сектору, що включає співпрацю з іншими країнами та міжнародними організаціями. Це сприятиме підвищенню енергетичної безпеки, стійкості та незалежності України.

У серпні 2024 року розпочато переговори щодо укладення нової довгострокової угоди про глибше партнерство, яка буде базуватися на положеннях наявних угод 2020 і 2024 років. Вона спрямована на розширення співпраці в стратегічних сферах, таких як оборона, цифрова економіка, енергетика та інвестиції.³⁵ Такий підхід забезпечить стабільну основу для

³⁴ Укрінформ. Україна і Британія уклали договір про Енергетичне партнерство. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3725943-ukraina-i-britania-uklali-dogovir-pro-energeticne-partnerstvo.html> (дата звернення: 30.11.2024).

³⁵ Україна почала переговори з Великою Британією щодо укладення договору про перехід до сильного та глибшого партнерства – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL:

подальшого розвитку українсько-британських відносин у контексті післявоєнного відновлення України.

Детальний перелік чинних двосторонніх договорів між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії є у Додатку 2.

Підсумовуючи, можна констатувати, що розгалужена договірно-правова база між Україною та Великою Британією, включно з новими угодами про безпеку, цифрову торгівлю та енергетику, демонструє зростання стратегічного партнерства. Вона не лише сприяє вирішенню нагальних потреб України, але й закладає фундамент для довгострокового співробітництва, орієнтованого на інтеграцію України у світові та євроатлантичні структури.

Висновки до розділу 1

Розділ присвячений аналізу політичних відносин між Україною та Великою Британією, а також договірно-правової бази, яка визначає основні напрями двостороннього співробітництва. Дослідження продемонструвало, що британсько-українські відносини після початку повномасштабної російської агресії стали одними з найбільш інтенсивних і стратегічно важливих для України.

Аналіз контактів між лідерами двох країн, міністрами закордонних справ і оборони, а також парламентами виявив, що ці взаємодії стали основою для оперативного ухвалення рішень у кризових умовах війни. Кількість і зміст контактів свідчать про високий рівень політичної координації. Особливу роль відігравала особиста взаємодія між президентом Володимиром Зеленським і прем'єр-міністрами Великої Британії, починаючи з Бориса Джонсона, який встановив високі стандарти співпраці. Згодом Ліз Трасс, Ріші Сунак та Кір Стармер підтримували цей курс, що забезпечило стабільність двосторонніх відносин навіть за умов внутрішньополітичних змін у Великій Британії.

Контакти на рівні міністрів закордонних справ і оборони забезпечували практичну реалізацію домовленостей. Вони включали питання поставок озброєнь, посилення санкцій проти Росії, створення міжнародного трибуналу та відновлення України. Значна роль відводилася міжпарламентському діалогу, який зміцнив законодавчу базу для підтримки України.

Аналізуючи ключові документи і договора, можна підсумувати, що Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Великою Британією, підписана у 2020 році, стала основним документом, який визначив стратегічний характер відносин між двома країнами. Вона забезпечила правову основу для поглиблення співпраці у сферах торгівлі, економіки, безпеки та політики. Аналіз показав, що угода сприяла збільшенню

товарообігу між країнами, створила умови для лібералізації експорту та надала нові можливості для українських виробників.

Особливо важливими стали додаткові угоди, такі як безпекова угода 2024 року, яка посилила зобов'язання Британії у військовій підтримці України, та угода про цифрову торгівлю 2023 року, яка відкрила нові перспективи для економічної інтеграції. Підписання меморандуму про енергетичне партнерство у 2023 році також є вагомим кроком у напрямі модернізації енергетичної інфраструктури України.

Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, ухвалена у 2021 році, визначає Велику Британію ключовим стратегічним партнером поза межами ЄС. Відповідно до цієї стратегії, співпраця з Британією має пріоритетний характер, зокрема в контексті безпеки, євроатлантичної інтеграції та відбудови. Важливими компонентами співпраці стали розвиток тристороннього альянсу з Польщею, спільні ініціативи у сфері кібербезпеки та протидії гібридним загрозам.

Аналіз контактів, угод і меморандумів демонструє, що українсько-британські відносини мають багаторівневий і комплексний характер. Велика Британія є не лише стабільним союзником України у протидії російській агресії, але й одним із провідних партнерів у забезпеченні довгострокового розвитку України.

Висока інтенсивність контактів між лідерами двох країн, міністрами та парламентарями свідчить про прагнення до оперативного вирішення нагальних питань. Водночас стратегічні документи, такі як безпекова угода та угода про цифрову торгівлю, закладають основу для тривалого партнерства у сфері оборони, економіки та технологій. Це підтверджує незмінну прихильність Британії до підтримки України, незалежно від змін у політичному керівництві.

РОЗДІЛ 2. СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ В ГУМАНІТАРНО-СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ ТА ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

2.1. Міграційна політика та програми підтримки українців від уряду Великої Британії

Міграційна політика Великобританії та програми підтримки українців стали важливим проявом міжнародної солідарності під час російсько-української війни. Уряд запровадив спеціальні візові механізми, фінансову допомогу та доступ до життєво важливих послуг, забезпечуючи підтримку українців, які вимушено залишили країну через бойові дії. Ці заходи спрямовані на створення безпечних умов для проживання та сприяння інтеграції у британське суспільство.

Згідно з даними Агенції ООН у справах біженців (UNHCR) станом на 14 березня 2024 року загальна зареєстрована кількість українських біженців складає 6 486 000, із них на території Європи отримало притулок 5 982 900 українців.

Великобританія є п'ятою країною за кількістю прийнятих українських громадян, які втікають від війни. За даними UNHCR на території Сполученого Королівства станом на 12.03.2024 року проживали 255 060 українських біженців.³⁶

Для того, щоб проаналізувати, як змінилася міграційна політика Великобританії щодо українців в останні роки, варто поглянути на наступну статистичну вибірку. Дані взято із файлу “Entry clearance visa applications and outcomes detailed datasets, year ending December 2023”.³⁷

³⁶ Situation Ukraine Refugee Situation. Operational Data Portal. URL: https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.198807727.1695832029.1654783097-251038800.1654783097 (date of access: 30.11.2024).

³⁷ Home Office. Immigration system statistics data tables. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/statistical-data-sets/immigration-system-statistics-data-tables> (date of access: 30.11.2024).

Таблиця 2.1

Статистика видачі віз громадянам України

Рік	Кількість віз, виданих громадянам України	Загальна кількість виданих віз	Відсоткове співвідношення загальної кількості виданих віз до кількості віз, виданих громадянам України
2005	31247	2065424	1.51%
2006	35316	2228261	1.58%
2007	36313	2062634	1.76%
2008	31970	1954605	1.64%
2009	29061	1995353	1.46%
2010	31631	2144621	1.47%
2011	38142	2275417	1.68%
2012	38037	2228762	1.71%
2013	43284	2496488	1.73%
2014	35039	2448563	1.43%
2015	31629	2468347	1.28%
2016	34272	2478973	1.38%
2017	38533	2707867	1.42%
2018	46850	2901995	1.61%
2019	56695	3171639	1.79%
2020	27673	961644	2.88%
2021	40008	1299945	3.08%
2022	237117	2823696	8.40%
2023	79199	3397137	2.33%

У 2022 році кількість погоджених віз для громадян України становила 237 117, це майже у шість разів більше, ніж у 2021 році. Причому загальна кількість віз, наданих громадянам різних країн світу була на стандартному рівні, не враховуючи “ковідні” роки. Таким чином відсоток громадян України, які отримали дозвіл на в’їзд до Сполученого Королівства, виріс до 8.4% від

загальної кількості виданих віз.

Така зміна статистики стала можливою шляхом прийняття урядом Великобританії низки гуманітарних програм для громадян України. У період з березня по травень 2022 року уряд Великобританії запустив три візові програми для підтримки осіб, які були переміщені внаслідок російського вторгнення в Україну. Ці нові програми, які отримали назву “Гуманітарні програми для України”, дозволяють громадянам України та членам їхніх сімей подавати заявку на перебування у Великобританії терміном до трьох років. Також українці в рамках цих програм отримали право на роботу, безплатну середню освіту для дітей та медичне обслуговування.

Сімейна схема для України (Ukraine Family Scheme) дозволяла заявникам возз'єднатися із членами сім'ї або продовжити термін свого перебування у Великобританії, якщо спочатку вони отримали візу лише на шість місяців. Ця програма була закрита 19 лютого 2024 року.³⁸

Спонсорська схема для України (Ukraine Sponsorship Scheme “Homes for Ukraine”) дозволяє громадянам України та членам їхніх сімей приїхати до Великобританії, якщо у них є призначений спонсор (в Уельсі та Шотландії це також стосується тих, кого безпосередньо спонсують уряди Уельсу та Шотландії).

Схема продовження терміну перебування для українців (Ukraine Extension Scheme) дозволяє громадянам України або їхнім близьким родичам жити, працювати та навчатися у Великобританії. Вони повинні були отримати дозвіл на перебування у Великобританії з березня до травня 2022 року або мати дозвіл на перебування, оформлений раніше, термін дії якого завершився не раніше 1 січня 2022 року. Для участі у Програмі продовження терміну перебування для українців не потрібно мати спонсора у Великобританії. Ця програма буде закрита з 16 травня 2024 року.

³⁸ Home Office. Ukraine Family Scheme, Ukraine Sponsorship Scheme (Homes for Ukraine) and Ukraine Extension Scheme visa data. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/ukraine-family-scheme-application-data/ukraine-family-scheme-and-ukraine-sponsorship-scheme-homes-for-ukraine-visa-data--2> (date of access: 30.11.2024).

Так станом на 2 квітня 2024 року кількість поданих заявок по програмах для українців була 334 100, з них 108 200 за сімейною схемою та 225 900 за спонсорською. Кількість виданих дозволів на в'їзд складала 255 100, з яких – 72 300 за сімейною та 182 800 – за спонсорською схемою.

Ці цифри свідчать про колосальну підтримку не лише уряду, а й громадян Великої Британії України та українців. Станом на 30 червня 2023 року було зареєстровано понад 150 000 британців, які запропонували розділити свої домівки з українськими біженцями. Станом на 1 квітня 2024 року 203 300 українців приїхало саме по українських схемах, 57 400 по сімейній та 145 900 по спонсорській. 32 100 українців, які на початок повномасштабного вторгнення мали візи, продовжили їх терміни в рамках програми.

Загалом, варто зазначити, що швидкість запровадження гуманітарних програм для України можна вважати винятковою. Спонсорська програма була запущена 14 березня 2022 року, а вже за два тижні, 2 квітня, до Великої Британії прибуло понад 10 000 українців за цією програмою.

Нижче наведено деякі фактори, які сприяли швидкості запровадження програми “Homes for Ukraine”. Програма була розроблена в партнерстві з громадськими організаціями, які вже мали досвід роботи з біженцями. Це дозволило швидко налагодити процеси приймання та розміщення українців. Уряд Великої Британії виділив значні фінансові ресурси на реалізацію програми. Це дозволило швидко надати необхідну підтримку спонсорам та українцям, які прибули до країни. Громадська підтримка програми була високою. Це сприяло швидкому залученню спонсорів та українців до неї.³⁹

Звичайно, у запровадженні програми “Homes for Ukraine” були й певні проблеми. Наприклад, у перші місяці її існування спостерігалися затримки в обробці заявок. Однак уряд Великої Британії вжив заходів для розв'язання цих проблем, і станом на сьогодні процес обробки заявок є більш ефективним.

³⁹ Gibbs A. F. A. C. T. Visa holders entering the UK under the Ukraine Humanitarian Schemes - Office for National Statistics. Home - Office for National Statistics. URL: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/visaholdersenteringtheukundertheukrainehumanitarianschemes/27aprilto15may2023> (date of access: 30.11.2024).

Загалом, швидкість запровадження програми “Homes for Ukraine” є позитивним прикладом того, як уряд може швидко та ефективно реагувати на гуманітарні кризи.

Програмою спільно керують Міністерство з питань вирівнювання можливостей, житлового господарства та громад (DLUHC) і Міністерство внутрішніх справ, які створили спільну робочу групу в березні 2022 року. Міністерство внутрішніх справ займається переважно операційними питаннями, пов'язаними з оформленням віз і перевіркою придатності спонсора. DLUHC керує всіма аспектами програми з моменту прибуття українців до Великої Британії, тісно співпрацюючи з місцевими органами влади та урядами автономій.

Станом на кінець вересня 2023 року уряд виділив 2,1 млрд фунтів стерлінгів на фінансування цієї програми, і DLUHC продовжує фінансувати новоприбулих і спонсорів. 1,9 млрд фунтів стерлінгів з цих коштів надало DLUHC, з яких:

- 1,14 млрд фунтів стерлінгів надійшло безпосередньо до місцевих органів влади у вигляді тарифного фінансування;
- 100 млн фунтів стерлінгів було виплачено спонсорам як подяку за надання житла; фінансування виплат “подяк” і тарифних платежів продовжується, оскільки нові люди приїжджають до Великої Британії;
- у грудні 2022 року DLUHC оголосило про виділення 650 млн фунтів стерлінгів місцевим органам влади через Житловий фонд місцевих органів влади (LANF) (500 млн фунтів стерлінгів) на придбання житлового фонду та 150 млн фунтів стерлінгів на заходи із запобігання бездомності в цілому. Це фінансування має на меті сприяти зниженню рівня бездомності серед людей, які проживають на території органів місцевої влади, зокрема тих, хто перебуває у Великій Британії за програмою “Homes for Ukraine”. Місцеві органи влади повинні витратити всі кошти, виділені в рамках цього фінансування, до кінця березня 2024 року. Крім того, Міністерство освіти виділило 171 млн фунтів стерлінгів місцевим органам влади для надання допомоги українцям в Англії у

сфері освіти та догляду за дітьми.⁴⁰

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що усі три програми уряду Великої Британії для допомоги українцям є значним внеском у надання притулку та підтримки людям, які були змушені покинути свої домівки внаслідок війни.

Програма "Homes for Ukraine" є особливо інноваційною, оскільки вона передбачає співпрацю між британськими громадянами та урядом. Ця програма дозволила тисячам українців знайти притулок у Великій Британії.⁴¹

Запровадження цих гуманітарних програм призвело до суттєвих змін у міграційній політиці Королівства. Раніше уряд країни був відомий своєю суворою міграційною політикою, яка робила акцент на обмеженні в'їзду до країни. Однак, у відповідь на війну в Україні уряд Великої Британії зробив значні поступки, щоб допомогти українцям, які шукають притулку.

Одним із найважливіших змін є те, що програми "Homes for Ukraine" та "Ukraine Family Scheme" є безплатними для українців. Учасники цих програм не зобов'язані платити за візи, медичне страхування чи реєстрацію біометричних даних. Це означає, що українці можуть приїхати до Великої Британії без фінансових витрат. Іншою важливою зміною є те, що програми "Homes for Ukraine" та "Ukraine Family Scheme" надають українцям право працювати та навчатися у Великій Британії.⁴²

Підсумовуючи, хочу зазначити, що міграційна політика Великої Британії в контексті війни в Україні демонструє важливий зсув у підходах уряду до гуманітарних викликів. Запровадження спеціальних програм підтримки українців, таких як "Homes for Ukraine", "Ukraine Family Scheme" та "Ukraine

⁴⁰ Investigation into the Homes for Ukraine scheme - NAO report. National Audit Office (NAO). URL: <https://www.nao.org.uk/reports/investigation-into-the-homes-for-ukraine-scheme/> (date of access: 30.11.2024).

⁴¹ Ukrainian migration to the UK - Migration Observatory. Migration Observatory. URL: <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/ukrainian-migration-to-the-uk/> (date of access: 30.11.2024).

⁴² Foreign, Commonwealth & Development Office. UK government's humanitarian response to Russia's invasion of Ukraine. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-governments-humanitarian-response-to-russias-invasion-of-ukraine-facts-and-figures/uk-governments-humanitarian-response-to-russias-invasion-of-ukraine-facts-and-figures> (date of access: 30.11.2024).

Extension Scheme”, стало яскравим прикладом міжнародної солідарності. Ці ініціативи не лише забезпечили українцям доступ до житла, медичних послуг, освіти та працевлаштування, але й сприяли їхній інтеграції у британське суспільство.

Швидкість впровадження програм, таких як “Homes for Ukraine”, і залучення до них широкого кола британських громадян стали унікальним явищем. За допомогою партнерства між урядом, місцевими органами влади та громадськими організаціями вдалося забезпечити ефективний процес адаптації та розміщення українських біженців. Значна фінансова підтримка з боку уряду, яка склала понад 2 мільярди фунтів стерлінгів, включаючи виплати спонсорам, підтримку місцевих органів влади та створення фондів житла, засвідчує масштабність зусиль.

Варто також відзначити гнучкість британської міграційної політики, яка зазнала кардинальних змін для адаптації до потреб українців. Безкоштовність програм, спрощення процедур подачі заявок та дозвіл на працевлаштування є суттєвими поступками, що свідчать про гуманізацію підходу до міграції. Крім того, британські громадяни проявили надзвичайний рівень співчуття та солідарності, запропонувавши свої домівки тисячам українських біженців.

Попри окремі виклики, такі як затримки у процесі обробки заявок на початкових етапах, програми демонструють високий рівень ефективності. Їхня реалізація в умовах складної геополітичної ситуації є позитивним прикладом того, як уряд і громадськість можуть об'єднати зусилля для вирішення гуманітарних криз.

Таким чином, програми Великої Британії для підтримки українців стали не лише важливим внеском у подолання наслідків війни, але й прикладом зміцнення міжнародних партнерств. Вони демонструють, що навіть країна з традиційно суворою міграційною політикою здатна швидко адаптуватися до

надзвичайних обставин, ставлячи на перше місце людяність, солідарність і спільні цінності.

2.2. Торговельно-економічні відносини

Торговельно-економічні відносини між Україною та Великою Британією набули особливого значення в умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну, що суттєво вплинуло на обидві економіки. Війна спричинила трансформацію структури експорту та імпорту, зміну інвестиційних пріоритетів і стимулювала співпрацю у сфері цифрової економіки. Цей підрозділ аналізує основні показники, ключові зміни та перспективи економічної співпраці двох країн у 2022–2024 роках.

Згідно з даними Департаменту бізнесу та торгівлі Великої Британії, обсяг двосторонньої торгівлі товарами і послугами між країнами за період III квартал 2022 року – II квартал 2023 року становив 1,5 млрд фунтів стерлінгів, що на 26,5% менше, ніж у попередньому періоді. При цьому експорт Великої Британії в Україну скоротився на 7,3%, до 966 млн фунтів, тоді як імпорт з України знизився на 47,4%, до 507 млн фунтів. Основною причиною стало витіснення чорних металів зі списку ключових експортних позицій України, що призвело до негативного сальдо в понад 400 млн доларів США.⁴³

Варто зазначити, що Велика Британія входить до п'ятірки найбільших інвесторів в економіку України, поступаючись лише Кіпру, Нідерландам, Швейцарії та Німеччині.⁴⁴ Основними напрямками британських інвестицій є промисловість, фінансовий сектор та інформаційні технології.

Підписання в березні 2023 року Угоди про цифрову торгівлю між Україною та Великою Британією, яка набула чинності 1 вересня 2024 року, створює додаткові стимули для британських інвесторів у сфері цифрової

⁴³ Торгівля та інвестиції. Посольство України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії. URL: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/4750-trade-in-goods-and-services-between-ukraine-and-the-united-kingdom/torgivlya-ta-investitsiyi> (дата звернення: 30.11.2024).

⁴⁴ Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні | Міністерство економіки України. Міністерство економіки України. URL: https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&lang=uk-UA&title=InformatsiinoanalitichniMaterialiSchodoInvestitsiynogoKlimatuVUkraini&utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 02.12.2024).

економіки. Цей документ сприяє спрощенню процедур електронної комерції та захисту інвестицій у цифровому секторі.

Війна змістила акцент британської підтримки на допомогу у відновленні та зміцненні української економіки. Велика Британія виділила понад 3,8 млрд фунтів для задоволення військових і гуманітарних потреб України, включаючи кредитні гарантії на 1 млрд фунтів. Також підтримка спрямована на забезпечення умов для британських компаній, які залучаються до відбудови України.

З метою стимулювання економічної співпраці Велика Британія у 2022 році скасувала всі тарифи на товари українського експорту відповідно до Угоди про вільну торгівлю. Дія тарифної лібералізації була продовжена у 2023 році, включаючи нульові тарифи на ячмінь, мед, м'ясо птиці та інші товари. Крім того, скасовано обмеження на експорт українського гарячекатаного прокату до Великої Британії.

Міністр міжнародної торгівлі Великої Британії Енн-Марі Тревельян у ході зустрічі з українським послом Вадимом Пристайком у Лондоні наголосила на непохитній підтримці України з боку Британії: “Велика Британія й надалі робитиме все можливе, щоб підтримати боротьбу України проти жорстокого та неспровокованого вторгнення Путіна, а також сприятиме довгостроковій безпеці та процвітанню України та її народу”, - заявила вона.⁴⁵

Зокрема, були підтверджені нові заходи, які відповідають запиту уряду президента Зеленського щодо лібералізації тарифів.

Одним із важливих напрямків співпраці стала цифрова торгівля. Угода про цифрову торгівлю між Україною та Великою Британією, яка набула чинності у вересні 2023 року, відкрила нові можливості для малих та середніх підприємств, сприяючи обміну досвідом у сфері кібербезпеки, штучного інтелекту та ІТ-розробок.

⁴⁵ Department for International Trade. UK announces new trade measures to support Ukraine. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-announces-new-trade-measures-to-support-ukraine> (date of access: 30.11.2024).

Обсяг торгівлі товарами та послугами між Великою Британією та Україною досягнув 1,6 мільярда фунтів стерлінгів за чотири квартали, до першого кварталу 2024 року. Для порівняння у 2021 році експорт послуг, що надаються в цифровій формі, досягнув 151 мільйон фунтів, що становить 54% від загального експорту послуг до України.⁴⁶

У рамках програми UK-Ukraine TechBridge Британія активно підтримує український технологічний сектор, щоб забезпечити його стабільність навіть у складні часи. Ця ініціатива спрямована на зміцнення економіки України та створення нових можливостей для співпраці в сфері технологій між обома країнами.

Крім того, Велика Британія мобілізує свої бізнеси для допомоги Україні. Мова йде про підтримку оборонних потреб і реалізацію важливих інфраструктурних проєктів, що сприяють відновленню країни.

Ці зусилля демонструють довгострокову прихильність Великої Британії до підтримки економіки, технологічного розвитку та відновлення України.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), до складу акціонерів якого входить Велика Британія, у 2022-2023 роках інвестував у проєкти в Україні рекордні 3,8 млрд євро. Для підтримки стійких інвестицій у відновлення України було ухвалено рішення збільшити капітал ЄБРР на 4 млрд євро. Очікується, що частина цих коштів буде використана на фінансування інфраструктурних проєктів, спрямованих на відновлення економіки України.

Попри всі труднощі, торговельно-економічні відносини між Україною та Великою Британією демонструють тенденцію до розвитку. Інноваційні угоди, як-от цифрова співпраця, та зусилля у сфері відбудови можуть значно зміцнити ці відносини. Водночас головним викликом залишається нестабільність, викликана війною, що ускладнює прогнозування та планування довгострокових проєктів.

⁴⁶ Department for Business and Trade. UK-Ukraine digital trade set to grow. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-ukraine-digital-trade-set-to-grow> (date of access: 30.11.2024).

Торговельно-економічна співпраця між Україною та Великою Британією є прикладом партнерства, спрямованого на підтримку України у складний для неї час. Війна змусила обидві країни переосмислити пріоритети та шукати нові шляхи для співпраці, що включають цифровізацію, інвестиції у відбудову та спрощення торгівлі. Подальший розвиток цих напрямків здатен забезпечити економічну стійкість України та зміцнити її інтеграцію у глобальні ринки.

2.3. Санкції, запроваджені Великобританією проти Росії, як механізм підтримки України у війні

Велика Британія запровадила низку санкцій проти Росії у відповідь на анексію Криму у 2014 році та подальше повномасштабне вторгнення в Україну у 2022 році. Ці дії були скоординовані із союзниками, серед яких США, Канада, Австралія, Нова Зеландія, ЄС, Норвегія, Швейцарія та Японія. Західні країни попередили Росію, що будь-яке порушення територіальної цілісності та суверенітету України викличе жорстку реакцію у вигляді безпрецедентних економічних заходів.

Перші санкції були введені після того, як Росія визнала незалежність самопроголошених Луганської та Донецької Народних Республік і розгорнула свої війська під виглядом миротворчих операцій. Після початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року ЄС, Велика Британія, США та інші союзники відповіли скоординованими санкціями, які вдарили по фінансовому сектору Росії, авіації, судноплавству, а також стратегічних секторах економіки, таких як оборонна, авіакосмічна промисловість та енергетика. Санкції також були спрямовані проти осіб, близьких до путінського режиму, і тих, хто сприяв вторгненню Росії в Україну, включаючи акторів у третіх країнах.

Санкції запроваджуються на постійній основі, і Велика Британія підкреслює свою готовність діяти рішуче, заявляючи, що “нічого не знімається

з порядку денного”. Особлива увага приділяється запобіганню ухиленню від санкцій і ролі міжнародних посередників у цьому процесі.⁴⁷

Санкції Великої Британії спрямовані на ключові сектори російської економіки, таких як фінанси, енергетика, оборонна промисловість, а також на осіб і організації, близькі до кремлівського режиму. Станом на вересень 2024 року санкційний список Великобританії включав 1707 фізичних осіб та 339 юридичних осіб.⁴⁸ Санкції включають замороження активів, заборони на поїздки, торговельні обмеження, заборону експорту високотехнологічної продукції та обмеження на фінансові операції.

Санкційний контроль у Великій Британії є ключовим елементом політики стримування російської агресії, спрямованої на обмеження фінансових, економічних та військових можливостей Кремля. Для забезпечення ефективності цих заходів уряд створив спеціалізовані механізми моніторингу, контролю та реалізації санкційного режиму.

Координацією санкційної політики у Великій Британії займається Управління фінансових санкцій (Office of Financial Sanctions Implementation, OFSI), яке діє в межах Казначейства Її Величності. Цей орган відповідає за впровадження санкцій, контроль за їх дотриманням і розслідування випадків порушень. OFSI регулярно оновлює санкційні списки, до яких входять фізичні та юридичні особи, причетні до військової агресії Росії або пов’язані з нею фінансово.

Фінансові санкції є одним із найбільш вагомих інструментів британської політики. Вони включають замороження активів підсанкційних осіб і організацій, заборону на транзакції з російськими банками, такими як “Сбербанк” і “ВТБ”, а також обмеження доступу Росії до міжнародних фінансових ринків. Особливу увагу Велика Британія приділяє запобіганню

⁴⁷ Claire Mills. Sanctions against Russia. Research Briefing. House of Commons Library. 27 September, 2024. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9481/> (дата звернення 30.07.2024)

⁴⁸ HM Treasury. Financial sanctions targets: list of all asset freeze targets. GOV.UK. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67092b19366f494ab2e7b758/Russia.pdf> (date of access: 30.11.2024).

ухиленню від санкцій. Для цього використовуються сучасні системи моніторингу фінансових транзакцій, які дозволяють виявляти підозрілі операції та швидко реагувати на порушення.

У сфері торгівлі запроваджені ембарго на експорт товарів подвійного призначення, технологій і обладнання для нафтогазової галузі, а також імпорту російської нафти, газу та металів. Крім того, британський уряд впровадив спеціальний механізм контролю за транспортуванням російської нафти, що здійснюється через так званий “тіньовий флот”. У 2024 році санкції були накладені на понад 30 суден, які брали участь у перевезенні підсанкційної нафти, а також на компанії, що забезпечували їхнє страхування та обслуговування.

Важливим аспектом санкційного контролю є участь приватного сектора. Британські компанії зобов’язані розробляти комплаєнс-програми для моніторингу клієнтів і транзакцій на предмет відповідності санкційним вимогам. Це включає перевірку клієнтів за санкційними списками, аудит фінансових операцій і навчання персоналу. Особливу увагу приділяють компаніям, які працюють із клієнтами у третіх країнах, що можуть сприяти обходу санкцій.

Для посилення контролю в 2024 році уряд створив підрозділ з нагляду за дотриманням торговельних санкцій (Office of Trade Sanctions Implementation, OTSI). Цей орган має розширені повноваження для розслідування випадків порушень і накладення штрафів на компанії, які порушують санкційний режим. Наразі британський уряд розглядає десятки справ, пов’язаних із спробами обходу санкцій через треті країни.

Санкційний контроль у Великій Британії постійно вдосконалюється. Уряд активно співпрацює з міжнародними партнерами, такими як США, ЄС та країни G7, для координації санкційної політики та обміну інформацією. Одним із ключових викликів залишається боротьба з використанням Росією третіх країн для обходу санкцій. Велика Британія разом із союзниками розробляє механізми вторинних санкцій, спрямованих на компанії та осіб, які

допомагають Росії уникати обмежень. Порушення цих санкцій вважається кримінальним злочином і карається штрафами або позбавленням волі.⁴⁹

У результаті комплексного підходу Велика Британія створила потужну систему санкційного контролю, яка не лише обмежує економічні можливості Росії, але й посилює міжнародну ізоляцію Кремля. Ця політика є важливою складовою глобальних зусиль, спрямованих на припинення війни в Україні та відновлення міжнародного порядку.

Британські санкції проти Росії охоплюють декілька ключових напрямів. По-перше, це фінансові санкції, які включають заморожування активів фізичних та юридичних осіб, пов'язаних із російською агресією. По-друге, торговельні обмеження, зокрема ембарго на постачання зброї та інших стратегічних товарів, а також заборони на експорт чи імпорт. По-третє, імміграційні санкції, які передбачають заборону в'їзду на територію Великої Британії для підсанкційних осіб. Окремо виділяються транспортні санкції, що обмежують доступ російських літаків і суден до британських портів та аеропортів.

Для забезпечення дотримання санкційного режиму компанії розробляють спеціальні комплаєнс-програми. Ці програми включають оцінку ризиків, пов'язаних із санкціями, і розробку процедур для ідентифікації клієнтів та їхніх транзакцій. Особливу увагу приділяють моніторингу клієнтів, які мають зв'язки з Росією, а також регулярним аудиторам та навчанню персоналу. Це допомагає вчасно виявляти порушення та реагувати на зміни в санкційних списках.

Важливим аспектом є автоматизація санкційного контролю. Завдяки сучасним системам компанії можуть швидко перевіряти клієнтів за санкційними списками, створювати звіти для керівництва та документувати всі перевірки. Це значно спрощує контроль за великою кількістю клієнтів та забезпечує відповідність вимогам регуляторів.

⁴⁹ Олександр Щибун. Санкційна діяльність Великої Британії проти росії | Think brave. Think brave | Останні новини бізнесу України. URL: https://biz.ligazakon.net/analytys/225019_sanktsyna-dyalnst-veliko-britan-proti-ros (дата звернення: 30.11.2024).

Фінансові санкції є ключовим елементом британської політики тиску на Росію. Управління фінансових санкцій (OFSI) здійснює контроль за їх дотриманням, караючи порушників штрафами та іншими санкціями. Наприклад, у 2024 році компанія Integral Concierge Services була оштрафована на 15 тисяч фунтів стерлінгів за порушення фінансових обмежень.⁵⁰ Британія також активно працює над запобіганням ухиленню від санкцій, розслідуючи діяльність компаній, що могли порушувати режим санкцій, зокрема щодо нафтової торгівлі.

Торговельні санкції передбачають заборону на експорт до Росії товарів подвійного призначення, технологій та обладнання для енергетичного сектору, а також імпорт російських металів, нафти, газу та інших продуктів. Зокрема, було впроваджено ембарго на експорт обладнання для перехоплення комунікацій і технологій, які можуть бути використані для репресій проти українського народу.⁵¹

Велика Британія також запровадила транспортні санкції, що обмежують використання російських авіакомпаній і суден. Російські літаки були виключені з британського повітряного простору, а судна з підсанкційними товарами не мають права заходити в порти країни. Це стало частиною спільної європейської політики, яка включає моніторинг і переслідування так званого “тіньового флоту” - суден, що використовуються для транспортування підсанкційної російської нафти.

Таблиця 2.2

Санкції Великобританії проти Росії

Категорія санкцій	Конкретні заходи	Кількість осіб або організацій під санкціями	Результативність
Фінансові	Замороження активів	29 банків,	Скорочення доступу Росії

⁵⁰ Укрінформ. У Британії вперше виписали штраф за порушення санкцій проти Росії. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3910474-u-britanii-vperse-vipisali-strafo-za-porusenna-sankcij-proti-rosii.html> (дата звернення: 30.11.2024).

⁵¹ Укрінформ. Британія створила підрозділ з контролю за дотриманням торгових санкцій проти РФ. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3914729-britania-stvorila-pidrozdil-dla-kontroly-za-dotrimannam-torgovih-san-kcij-proti-rf.html> (дата звернення: 30.11.2024).

	російських банків, заборона доступу до фінансових ринків Великобританії	включаючи Сбербанк	до міжнародних фінансових систем
Торгові	Заборона експорту товарів подвійного призначення, технологій	Більше 100 ключових товарних позицій	Обмеження доступу до критичних технологій
Транспортні	Закриття повітряного простору для російських літаків, заборона входу суден у порти	Всі російські авіакомпанії та понад 300 суден	Зниження транспортної активності Росії на міжнародних ринках
Персональні	Замороження активів та заборона на в'їзд для російських олігархів і урядовців	1707 осіб, 339 організацій	Обмеження можливості еліт фінансувати війну

Особливу увагу Велика Британія приділяє військовим санкціям. Уряд запровадив обмеження проти російських військових підрозділів, таких як війська радіаційного, хімічного та біологічного захисту, які були залучені до порушень міжнародного права. Це включає заборони на співпрацю з такими підрозділами та заморожування їхніх активів.

Таблиця 2.3

Військові санкції Великобританії проти Росії

Категорія санкцій	Конкретні заходи	Кількість осіб/організацій	Результат
Військово-промисловий комплекс	Замороження активів, заборона на поїздки	56	Ускладнено постачання військового обладнання для РФ
Приватні військові компанії (ПВК)	Санкції проти російських ПВК, зокрема "Африканський корпус"	11 осіб, 2 організації	Обмежено діяльність проксі-груп РФ
Постачальники військових технологій	Санкції проти компаній з Китаю, Туреччини, Казахстану	10 організацій	Порушено ланцюги постачання технологій до РФ
Військові підрозділи та їх командири	Санкції проти військових підрозділів та їх командирів	1 підрозділ, 1 особа	Ізоляція підрозділів, причетних до хімічної зброї
Агенти, причетні до застосування хімічної	Санкції проти осіб, причетних до	1 особа	Рішучість Британії покарати

зброї	використання “Новачка”		порушників міжнародного права
Постачальники дронів та військових компонентів	Санкції проти компаній та суден, які переправляють РФ дрони та військові компоненти	Судна, порти	Обмежено постачання безпілотників та технологій

З метою посилення ефективності санкційного режиму у жовтні 2024 року був створений підрозділ з контролю за дотриманням торговельних санкцій (OTSI), який наділений новими повноваженнями для розслідування та покарання компаній, що порушують санкції. Британський уряд наразі розслідує 37 випадків порушень, пов’язаних із санкціями на експорт і імпорт російської нафти.

Попри масштабність санкцій, ефективність деяких заходів ставиться під питання через намагання Росії знайти альтернативні ринки і обійти обмеження. Санкції проти Росії, які не базуються на резолюціях Ради Безпеки ООН, є односторонніми заходами, впровадженими коаліцією, очолюваною країнами G7 (США, Великою Британією, Канадою, Японією, Італією, Францією та Німеччиною) разом із ЄС та іншими державами. До цієї коаліції входять понад 30 країн, що представляють понад 50% світової економіки. Водночас країни, такі як Китай, Індія, Іран, ОАЕ, Ізраїль і Саудівська Аравія, не підтримують односторонні санкції. Туреччина, член НАТО, і Сербія, кандидат на вступ до ЄС, також відмовилися від впровадження цих заходів.⁵²

Білорусь активно використовується як майданчик для обходу санкцій, хоча останні заходи ЄС намагаються це обмежити. Іран постачає Росії дрони та ракети, які використовуються для атак на Україну. Санкції проти Ірану також включають широкі заходи проти фінансових і транспортних мереж, що підтримують ці постачання. Північна Корея надала Росії боєприпаси й ракети, що стало підставою для нових санкцій. Китай, у свою чергу, підтримує Росію

⁵² Claire Mills. Sanctions against countries supporting Russia’s invasion of Ukraine. House of Commons Library. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10048/> (дата звернення: 30.11.2024).

через постачання товарів подвійного призначення, і США вже наклали санкції на численні китайські компанії та попередили про можливість вторинних санкцій.

Попри це, Росія залишається найбільш підсанкційною країною у світі. Однак ефективність цих санкцій викликає запитання, оскільки Росія активно шукає нові ринки, створює альтернативні торговельні маршрути та застосовує методи обходу санкцій. Значний ріст двосторонньої торгівлі Росії з країнами Близького Сходу та Центральної Азії, які займають нейтральну позицію у війні проти України, свідчить про використання цих регіонів для обходу санкцій.

Росія, стикаючись із західними санкціями, спрямованими на обмеження її нафтового експорту, створила так званий “тіньовий флот” танкерів. Цей флот складається з понад 400 суден, які використовуються для транспортування нафти до країн, таких як Індія, Китай та Туреччина, в обхід міжнародних обмежень. Значна частина цих танкерів є старими, погано обслуговуваними та часто незастрахованими, що підвищує ризики екологічних катастроф.⁵³

У відповідь на ці дії Велика Британія запровадила найбільший пакет санкцій проти російського “тіньового флоту”. У листопаді 2024 року під санкції потрапили 30 суден, які за останній рік перевезли нафту та нафтопродукти на суму понад 4,3 мільярда доларів. Ці заходи спрямовані на обмеження можливостей Росії фінансувати свою агресію проти України.⁵⁴

Санкції передбачають замороження активів суден та заборону на їх обслуговування у британських портах. Крім того, під обмеження потрапили російські страхові компанії, які надавали послуги цим танкерам. Це ускладнює для Росії використання “тіньового флоту” для експорту нафти, оскільки без належного страхування та доступу до міжнародних портів транспортування стає значно складнішим.⁵⁵

⁵³ Jones C., Wilson T. How Russia's 'shadow fleet' gets its ships. Financial Times. URL: <https://www.ft.com/content/b9dee3f3-c2f8-4aa1-b0d9-d207f815b6e5> (date of access: 03.12.2024).

⁵⁴ UK imposes biggest sanctions package on Russian 'shadow fleet'. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/britain-imposes-biggest-sanctions-package-russian-shadow-fleet-says-lammy-2024-11-25/> (date of access: 03.12.2024).

⁵⁵ Britain targets Russia's 'shadow fleet' with new sanctions package. AP News. URL: <https://apnews.com/article/uk-sanctions-russia-tankers-oil-ukraine-fd81bf5b67aa438d0da37aa9078d5bdb> (date of

Незважаючи на ці заходи, Росія продовжує нарощувати свій “тіньовий флот”. За даними Київської школи економіки, обсяг нафти, що транспортується такими танкерами, зріс з 2,4 мільйона барелів на день у червні 2023 року до 4,1 мільйона в червні 2024 року. Це свідчить про те, що Росія знаходить способи обходити санкції, використовуючи складні схеми власності та реєстрації суден у країнах з менш суворими регуляціями.⁵⁶

Таким чином, хоча санкції Великої Британії та інших західних країн створюють значні перешкоди для російського нафтового експорту, Росія продовжує адаптуватися, використовуючи “тіньовий флот” для обходу обмежень. Це підкреслює необхідність подальшої координації міжнародних зусиль для ефективного стримування фінансових потоків, які підтримують агресивні дії Росії.

Для боротьби з реекспортом товарів і технологій, що мають військове значення для Росії, країни G7, ЄС, Велика Британія, США та Японія впровадили спільний список пріоритетних товарів подвійного призначення, які Росія намагається придбати через треті країни. Санкції також все частіше спрямовуються на осіб і організації в третіх країнах, які сприяють військовим програмам Росії, зокрема у сферах фінансів, транспорту та міжнародного постачання.

У листопаді 2024 року Велика Британія запровадила найбільший з травня 2023 року пакет санкцій, який охопив 56 організацій та фізичних осіб, пов'язаних з Росією. Під санкції потрапили постачальники, що підтримують російське військове виробництво, зокрема компанії, які постачають верстати, мікроелектроніку та дрони для російських збройних сил, а також також прокремлівські наймані групи, і агент ГРУ, причетний до атаки з використанням нервово-паралітичної речовини "Новачок" у Солсбері. Ці

access: 03.12.2024).

⁵⁶ Stognei A. Russia's shadow fleet grows despite western crackdown. Financial Times. URL: <https://www.ft.com/content/fbad4462-5ed8-4f75-80d7-79459607277c> (date of access: 03.12.2024).

заходи безпосередньо спрямовані на обмеження поставок продукції для російських збройних сил.⁵⁷

Санкції також були накладені на прокремлівські наймані групи, що діють в Африці на південь від Сахари. Ці групи сприяють дестабілізації регіону та підтримують російські інтереси, тому їх діяльність стала об'єктом санкційної політики Великої Британії.

Велика Британія також запровадила санкції проти компаній з Китаю, Туреччини та Центральної Азії, які допомагають Росії у виробництві зброї. Ці заходи спрямовані на припинення постачання товарів і технологій, що можуть бути використані у військових цілях.⁵⁸

Таким чином, санкційна політика Великої Британії та її союзників залишається ключовим інструментом стримування російської агресії та послаблення економічної і військової потужності Кремля. Запроваджені обмеження охоплюють фінансовий, енергетичний, оборонний сектори, а також діяльність окремих фізичних осіб і компаній, які прямо чи опосередковано сприяють військовій агресії Росії. Проте, незважаючи на серйозні обмеження, Росія демонструє здатність пристосовуватися до санкційного режиму через використання “тіньового флоту”, третіх країн та інших методів обходу.

Велика Британія та її партнери розуміють важливість усунення лазівок, які дозволяють Росії продовжувати фінансувати війну. Тому подальші зусилля спрямовуються на посилення санкційного контролю, координацію міжнародних дій і розширення санкцій проти посередників у третіх країнах. Ефективність санкцій також залежить від впровадження сучасних технологій моніторингу та аналізу ризиків, що дозволяє виявляти порушення та швидко реагувати на них.

⁵⁷ Поліщук В. Британія запровадила найбільший пакет санкцій проти РФ за останній рік: хто потрапив до списку. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/britaniya-zaprovadila-naybilshiy-paket-sanktsiy-1730975262.html> (дата звернення: 03.12.2024).

⁵⁸ Найбільший пакет обмежень за рік. Велика Британія ввела нові санкції проти Росії. LIGA. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/all/novosti/naibilshiy-paket-obmezhen-za-rik-velyka-brytaniia-vvela-novi-sanktsii-proty-rosii> (дата звернення: 03.12.2024).

Санкції Великої Британії довели свою результативність у скороченні доступу Росії до критично важливих ресурсів і технологій. Проте для досягнення довгострокового успіху необхідно продовжувати розвивати глобальну співпрацю та зміцнювати санкційний режим. В умовах продовження конфлікту в Україні ці заходи залишаються важливим засобом міжнародного тиску, який сприяє відновленню миру, стабільності та територіальної цілісності України.

Висновки до розділу 2

Співпраця між Великою Британією та Україною в умовах війни стала яскравим прикладом стратегічного партнерства, заснованого на спільних цінностях і цілях. Вона демонструє масштаб та глибину підтримки, яку надає Велика Британія, а також відкриває перспективи для подальшого зміцнення відносин між двома країнами. Аналіз цієї співпраці дозволяє зробити кілька ключових висновків, які мають не лише практичне, але й символічне значення. По-перше, гуманітарна підтримка українців, які постраждали від війни, стала важливим сигналом солідарності. Програми Великої Британії для українських біженців, зокрема “Homes for Ukraine”, продемонстрували здатність урядів швидко реагувати на гуманітарні кризи. Ці ініціативи не лише забезпечують базові потреби, такі як житло, медицина та освіта, але й сприяють інтеграції українців у британське суспільство. Важливим аспектом є те, що такі програми об'єднують зусилля уряду, громадянського суспільства та місцевих громад, створюючи міцну платформу для взаємодії. Попри певні труднощі на початкових етапах, ці програми стали прикладом того, як можна ефективно підтримувати постраждалих у надзвичайних ситуаціях.

Торговельно-економічні відносини між Україною та Великою Британією також відіграють важливу роль у зміцненні української економіки, яка постраждала від війни. Лібералізація тарифів на український експорт, підписання угоди про цифрову торгівлю та інвестиції у відбудову інфраструктури свідчать про довгострокову зацікавленість Великої Британії в підтримці економічної стабільності України. Особливо важливою є сфера цифрової економіки, яка стала не лише ключовим напрямом співпраці, але й потужним драйвером для відновлення українського бізнесу. Цифрова торгівля відкриває нові можливості для українських компаній, сприяючи їх інтеграції у глобальні ринки та стимулюючи інноваційний розвиток. Проте, попри позитивні зрушення, економічна співпраця стикається з викликами, зокрема

через нестабільність, спричинену війною, та необхідність швидкого відновлення критичних секторів економіки.

Санкційна політика Великої Британії є ще одним важливим елементом підтримки України та протидії російській агресії. Санкції, спрямовані на ключові сектори російської економіки, включаючи фінанси, енергетику та транспорт, суттєво обмежили здатність Росії фінансувати військові дії. Особливо ефективними є заходи, спрямовані на запобігання обходу санкцій, зокрема через третіх країн чи використання “тіньового флоту”. Проте, незважаючи на значні досягнення, санкційна політика стикається з викликами, що вимагають постійного вдосконалення механізмів контролю та моніторингу. Важливим є і те, що санкції стали не лише економічним, але й політичним сигналом про рішучість міжнародної спільноти захищати Україну та протидіяти порушенням міжнародного права.

Загалом співпраця між Україною та Великою Британією у гуманітарній, економічній та санкційній сферах демонструє, як стратегічне партнерство може сприяти подоланню викликів війни та створенню основи для стійкого розвитку. Цей досвід є яскравим прикладом того, як у складних умовах можна вибудовувати ефективні моделі взаємодії, що мають довгостроковий вплив. Водночас ця співпраця показує, що підтримка України є не лише необхідною для її відновлення, але й важливою для забезпечення глобальної стабільності та безпеки.

РОЗДІЛ 3. УКРАЇНСЬКО-БРИТАНСЬКЕ ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

3.1. Програми підготовки Збройних Сил України

Велика Британія є одним із ключових партнерів України у сфері військової допомоги з моменту анексії Криму у 2014 році. Розпочата у 2015 році операція Orbital стала першим великим кроком у зміцненні обороноздатності ЗСУ. Проте після початку повномасштабного вторгнення Росії в лютому 2022 року Велика Британія значно розширила та адаптувала програми військової підготовки, що відображає нові вимоги сучасної війни та відповідає на актуальні запити України.

Операції Orbital була започаткована Великою Британією у 2015 році як відповідь на анексію Криму Росією та ескалацію конфлікту на сході України. Вона діяла по 2022 рік Її основною метою було підвищення обороноздатності Збройних Сил України через надання спеціалізованої військової підготовки. За цей період було підготовлено понад 22 тисячі військовослужбовців. Програма навчання охоплювала широкий спектр військових дисциплін, включаючи медичну підготовку, логістику, розвідку, піхотні навички, протидію саморобним вибуховим пристроям та лідерські якості. З часом операція розширилася, включивши морську підготовку, яку проводили команди Королівського флоту та морської піхоти Великої Британії. Так після 2018 року були додані курси з інженерії, протидії саморобним вибуховим пристроям, а також міських оборонних операцій.⁵⁹

У 2019 році Міністерство оборони Великої Британії оголосило про продовження операції Orbital ще на три роки, до березня 2023 року, підкреслюючи свою відданість підтримці України.⁶⁰ Однак у лютому 2022 року, на тлі нарощування російських військ на кордоні з Україною та загрози

⁵⁹ Claire Mills. Military assistance to Ukraine 2014-2021. House of Commons Library. Research Briefing Number 7135, March 2022, pages 1-3 URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn07135/>

⁶⁰ Ковач О. Операція «Орбітал»: Британія продовжує вишкіл військових України. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/operation-orbital/30259493.html> (дата звернення: 03.12.2024).

повномасштабного вторгнення, операцію було призупинено. Незважаючи на це, Велика Британія продовжила підтримку України, надаючи протитанкову зброю та іншу допомогу.

Після початку війни в 2022 році ключовою програмою стала операція Interflex. Ця багатонаціональна ініціатива, започаткована 17 червня 2022 року, є масштабною програмою підготовки українських військовослужбовців за стандартами Збройних сил Великої Британії. Ініціатива спрямована на надання базових бойових навичок новобранцям з мінімальним або відсутнім військовим досвідом, що дозволяє їм ефективно діяти на полі бою та захищати суверенітет України.⁶¹

Програма включає п'ятитижневий курс, який охоплює поводження зі зброєю, тактичну підготовку, надання першої медичної допомоги, основи міжнародного гуманітарного права та інші критично важливі аспекти військової служби. Навчання проводиться на кількох базах у Великій Британії, де створено умови, максимально наближені до реальних бойових дій в Україні. Для цього були спеціально закуплені штурмові гвинтівки типу АК, які використовуються українськими військовими на передовій.

Станом на листопад 2023 року, в рамках операції Interflex було підготовлено понад 30 тисяч українських військовослужбовців, що робить її найбільшою навчальною програмою на території Великої Британії з часів Другої світової війни.⁶² До програми долучилися інструктори з різних країн-партнерів, зокрема Канади, Нової Зеландії, Норвегії, Данії, Фінляндії, Швеції, Литви, Нідерландів, Австралії та Румунії, що підкреслює міжнародну підтримку України в її боротьбі проти російської агресії.

⁶¹ Ministry of Defence. UK to extend training programme for Ukrainian Armed Forces personnel throughout 2025. GOV.UK. URL:

https://www.gov.uk/government/news/uk-to-extend-training-programme-for-ukrainian-armed-forces-personnel-throughout-2025?utm_medium=email&utm_campaign=govuk-notifications-topic&utm_source=0defd5c5-71a0-42f5-9e6b-7388c0562a79&utm_content=daily (date of access: 30.11.2024).

⁶² Ministry of Defence. Британія підготувала 30 тисяч українських військових в межах наймасштабнішої навчальної програми з часів Другої світової війни. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/30000-ukrainian-recruits-trained-in-largest-uk-military-training-effort-since-second-world-war.uk> (дата звернення: 03.12.2024).

У листопаді 2024 року кількість підготовлених українських військових перевищила 50 тисяч осіб. Цей результат свідчить про ефективність програми та її значний внесок у зміцнення обороноздатності України. Крім базової підготовки, програма була розширена для включення спеціалізованих курсів, таких як підготовка морських піхотинців, навчання з розмінування та надання медичної допомоги при травмах.⁶³

Операція Interflex стала ключовим елементом міжнародної підтримки України, забезпечуючи її військовослужбовців необхідними навичками та знаннями для ефективного протистояння агресору. Операція Interflex, започаткована в червні 2022 року, стала символом міжнародної підтримки України у її боротьбі проти російської агресії.

Продовження цієї ініціативи до кінця 2025 року підтверджує рішучість Великої Британії залишатися пліч-о-пліч з Україною. Рішення було офіційно оголошено Міністром оборони Джоном Гілі на засіданні Контактної групи з питань оборони України (UDCG) у Німеччині за участю Президента Володимира Зеленського та представників понад 50 країн.⁶⁴ Ця подія вкотре засвідчила солідарність міжнародної спільноти з Україною в умовах триваючої війни.

Програма, яка спочатку мала завершитися в 2024 році, буде продовжена з урахуванням потреб українських Збройних сил. Це дозволить українським силам ефективно відновлювати боєздатність, прискорювати розгортання та зміцнювати свій опір.

Продовження програми також передбачає розширення навчального контингенту. Інструктори Великої Британії у співпраці з партнерами з Канади, Нової Зеландії, Норвегії, Данії, Фінляндії, Швеції та інших країн забезпечують

⁶³ Military. Підготовку українських військових у Великій Британії збільшили до 50 днів. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/pidgotovku-ukrayinskyh-vijskovyuh-u-velykij-brytaniyi-zbilshyly-do-50-dniv/> (дата звернення: 03.12.2024).

⁶⁴ Ministry of Defence. Велика Британія продовжить навчати військовослужбовців Збройних сил України у 2025 році. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-extend-training-programme-for-ukrainian-armed-forces-personnel-throughout-2025.uk> (дата звернення: 03.12.2024).

навчання за найвищими стандартами НАТО. Ця співпраця є прикладом міжнародної координації у протистоянні спільному виклику.

Серед нововведень у рамках Interflex – підготовка українських пілотів до керування винищувачами F-16. Льотчики проходять курси базової авіаційної підготовки, що включають управління літальними апаратами, навігацію та вивчення англійської мови. Це дозволить їм продовжити навчання на сучасних винищувачах у країнах НАТО.

Крім того, навчання стосується роботи з британськими танками Challenger II, тактичної медицини та душпастирської підтримки. Окремо організовані курси для військових капеланів, які надають духовну і психологічну допомогу на передовій. Це підкреслює прагнення Великої Британії не лише передати технічні навички, але й забезпечити комплексну підготовку, яка враховує всі аспекти сучасної війни.

Важливою складовою програми є надання матеріально-технічної підтримки. У рамках додаткових зобов'язань Велика Британія оголосила про постачання артилерійських боєприпасів на суму 300 млн фунтів стерлінгів до кінця 2024 року, а також легких багатоцільових ракет (LMM) на 162 млн фунтів стерлінгів. Щорічний бюджет на військову допомогу Україні становить близько 3 мільярдів фунтів, що демонструє масштабність підтримки.

Продовження Interflex є стратегічним кроком, який дозволить не лише зміцнити обороноздатність України, але й забезпечити її інтеграцію у спільну систему безпеки з партнерами НАТО. Навчання українських військових відображає незмінну відданість Великої Британії принципам свободи, демократії та міжнародного права. Умови, створені на навчальних базах у Великій Британії, максимально наближені до реальних бойових, що дозволяє українським військовослужбовцям швидко адаптуватися до викликів на полі бою.

Завдяки операції Interflex Україна отримує унікальну можливість підвищувати кваліфікацію своїх військових у партнерстві з країнами НАТО. Це не лише сприяє захисту її суверенітету, але й зміцнює довіру між союзниками

та створює передумови для довготривалої безпеки у регіоні. Продовження цієї ініціативи до 2025 року демонструє довгострокову стратегію міжнародної спільноти у підтримці України у її боротьбі за незалежність.

Операція InterBow, розпочата у 2023 році, спрямована на підготовку українських військовослужбовців до використання техніки, наданої Великою Британією, зокрема реактивних систем залпового вогню M270 та самохідних гаубиць AS-90. Програма також включає курси для військових капеланів та навчання з тактичної медицини. Станом на травень 2024 року в межах операції InterBow підготовку пройшли близько 3000 українських військовослужбовців.

Interforge - це спеціалізована програма підготовки, спрямована на розвиток навичок українських військових у проведенні десантних та амфібійних операцій. Програма реалізується за участі міжнародних партнерів, зокрема Великої Британії та Нідерландів, і включає навчання з використання малих човнів, висадки на узбережжя та планування рейдових операцій вдень і вночі. Ця підготовка дозволяє українським морським піхотинцям ефективно виконувати завдання в умовах сучасних бойових дій. За цей період підготовку пройшли близько 1000 осіб.

Програма Interstorm спрямована на початкову льотну підготовку пілотів Повітряних сил України. Вона включає курси англійської мови та базові авіаційні навички, необхідні для подальшого навчання на сучасних винищувачах, таких як F-16. Станом на травень 2024 року понад 20 курсантів завершили навчання за цією програмою.

Окрім підготовки бойових навичок, Велика Британія також включила в програми навчання аспекти психологічної допомоги та благополуччя військовослужбовців. Наприклад, у 2023 році розпочали курси з управління бойовим стресом та підготовку військових капеланів. У межах операції Interflex британські інструктори спільно з українськими розробили курси для психологів та лідерів. До проведення курсів залучені інструктори з 12 країн-партнерів, серед яких Канада, Нідерланди, Швеція та інші. Це забезпечує уніфікований підхід до навчання та обмін досвідом між союзниками.

Детальніша інформація про навчальні операції під керівництвом Великобританії наведена в Додатку 3.

Навчальні програми Великої Британії для України є невід’ємною частиною ширших міжнародних зусиль, спрямованих на підвищення обороноздатності Збройних Сил України. Ці ініціативи реалізуються в різних місцях за участю 33 країн, що свідчить про глобальну підтримку України в її протистоянні агресії. Координація навчання здійснюється двома ключовими міжнародними організаціями: Групою сприяння безпеці в Україні (Security Assistance Group for Ukraine, SAG-U) та Військовою місією Європейського Союзу з надання допомоги Україні (European Union Military Assistance Mission for Ukraine, EUMAM Ukraine).

SAG-U була створена Міністерством оборони США в листопаді 2022 року з метою координації передачі обладнання та забезпечення підготовки ЗСУ. Штаб-квартира SAG-U розташована у Вісбадені, Німеччина, і об’єднує представників 22 країн-членів і партнерів НАТО, включно з Україною. Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг під час візиту до Вісбадена в червні 2023 року підкреслив важливість місії SAG-U, зазначивши, що “підготовка і поради, які ви надаєте, щодня змінюють ситуацію на полі бою”.⁶⁵

У липні 2024 року стало відомо, що генерал-майор Кертіс Баззард, керівник Центру передового досвіду армії США у Форт-Мур, штат Джорджія, був призначений очолити SAG-U. Після затвердження його кандидатури Сенатом США, він керуватиме кількома сотнями військовослужбовців, які входять до складу SAG-U.⁶⁶

EUMAM Ukraine була заснована в жовтні 2022 року з метою підвищення військового потенціалу ЗСУ. Місія надає індивідуальну, колективну та спеціалізовану підготовку українським військовослужбовцям на території

⁶⁵ Генеральний секретар НАТО відвідав Групу сприяння безпеці – Україна. NATO. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_216380.htm?selectedLocale=uk& (дата звернення: 03.12.2024).

⁶⁶ Українська правда. Стало відоме ім’я генерала, який очолить командування США для допомоги Україні. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/07/30/7468019> (дата звернення: 03.12.2024).

держав-членів ЄС. Оперативний штаб місії розташований у Брюсселі, а командувачем призначено віце-адмірала Ерве Блежеана. Мандат EUMAM Ukraine спочатку був розрахований на два роки з фінансовим референтним обсягом 106,7 мільйонів євро.⁶⁷

У липні 2024 року повідомлялося, що новий мандат місії, схвалення якого очікується восени, буде адаптований відповідно до потреб української сторони і спрямований на комплексний розвиток спроможностей ЗСУ. Ця робота відбуватиметься в тісній взаємодії з діяльністю SAG-U та ініціативи НАТО з питань безпекової допомоги та підготовки сил для України (NSATU).⁶⁸

SAG-U тісно співпрацює з Міжнародним центром координації донорів (International Donors Coordination Centre, IDCC), який відповідає за координацію військової підготовки та управління пожертвуваннями обладнання від партнерських країн відповідно до потреб ЗСУ. IDCC забезпечує ефективне планування та реалізацію навчальних програм, що дозволяє оптимально використовувати ресурси та експертизу міжнародних партнерів.

EUMAM Ukraine об'єднує зусилля 24 країн-членів ЄС та Норвегії, які беруть участь у проведенні навчання українських військових. Місія надає широкий спектр підготовки, включаючи індивідуальне навчання, колективні військові вправи та спеціалізовані курси, спрямовані на розвиток конкретних оперативних навичок. Це сприяє підвищенню професійного рівня українських військовослужбовців та зміцненню їхньої здатності ефективно виконувати бойові завдання.

Завдяки скоординованим зусиллям SAG-U, EUMAM Ukraine та інших міжнародних партнерів, ЗСУ отримують необхідні знання та навички для протидії сучасним викликам і загрозам. Ця співпраця підкреслює солідарність

⁶⁷ European Union Military Assistance Mission in support of Ukraine - Wikipedia. Wikipedia. URL: https://en.m.wikipedia.org/wiki/European_Union_Military_Assistance_Mission_in_support_of_Ukraine (date of access: 03.12.2024).

⁶⁸ Новий мандат Місії ЄС з військової допомоги Україні схвалить восени. АрміяInform – Інформаційне агентство АрміяInform. URL: https://armyinform.com.ua/2024/07/12/novyj-mandat-misiyi-yes-z-vijskovoyi-dopomogy-ukrayini-shvalyat-voseny/?utm_source (дата звернення: 03.12.2024).

міжнародної спільноти з Україною та її прагненням до зміцнення власної безпеки та суверенітету. Підсумовуючи, можна сказати, що програми військової підготовки, організовані Великобританією, відіграють важливу роль у зміцненні обороноздатності України. Вони забезпечують українських військових не лише базовими знаннями, а й адаптують їх до сучасних викликів війни. Завдяки тісній міжнародній співпраці Велика Британія продовжує підтримувати Україну в її боротьбі за незалежність.

Програми військової підготовки, організовані Великою Британією, стали стратегічним інструментом підтримки України в умовах російської агресії. Від початкової операції Orbital до масштабної ініціативи Interflex, Велика Британія продемонструвала рішучість у забезпеченні українських Збройних Сил необхідними знаннями та навичками для ефективної оборони. Співпраця з міжнародними партнерами, зокрема в рамках SAG-U, EUMAM Ukraine та інших платформ, дозволила інтегрувати навчальні процеси в ширший контекст глобальної підтримки України.

Важливим аспектом є адаптивність цих програм до умов сучасної війни. Розширення навчальних курсів, запровадження спеціалізованих програм, таких як InterForge для морських піхотинців чи InterStorm для пілотів, демонструє прагнення до довгострокової модернізації та зміцнення обороноздатності ЗСУ. Такі ініціативи не лише навчають військових базових навичок, а й забезпечують підготовку до високотехнологічних завдань, включаючи управління винищувачами F-16 чи використання сучасної техніки.

Міжнародна координація, яка включає 33 країни, забезпечує ефективність навчальних програм, тоді як фінансова та матеріальна підтримка, зокрема від Великої Британії, ЄС і США, додає їм масштабності. Це підкреслює глобальну солідарність із Україною у її боротьбі за незалежність і зміцнення безпеки.

Операції Interflex та InterForge є символом не лише військової підтримки, але й довіри, яку міжнародна спільнота вкладає в майбутнє України.

Продовження цих програм до 2025 року відображає стратегічний підхід до розбудови довготривалого партнерства між Україною та її союзниками. Це партнерство не лише зміцнює обороноздатність України, але й створює фундамент для нової системи колективної безпеки у Європі.

3.2. Постачання озброєння

Велика Британія залишається одним із найбільших партнерів України у сфері військової допомоги, надаючи широкий спектр озброєнь, техніки та фінансової підтримки. З моменту початку повномасштабного вторгнення Росії у лютому 2022 року Сполучене Королівство реалізувало низку важливих ініціатив, спрямованих на зміцнення обороноздатності України, відразу реагуючи на потреби українських збройних сил.

Серед основних військових програм є операція “Скорпіус”, яка стала платформою для координації діяльності Міністерства оборони Великобританії (MoD) у різних аспектах військової підтримки. Операція має чотири стратегічні напрямки: забезпечення нагальної допомоги для протидії російській агресії, розбудова довгострокового потенціалу оборони України, підтримка європейської безпеки через співпрацю з НАТО та ЄС, а також промислова мобілізація з метою зміцнення оборонно-промислової бази Британії. Ця програма демонструє комплексний підхід до підтримки, враховуючи як нагальні потреби ЗСУ, так і довгострокові цілі оборони.

Загальна військова допомога Британії з лютого 2022 року вже перевищила 7,8 мільярда фунтів стерлінгів, і на 2024-2025 роки заплановане додаткове фінансування у розмірі 3 мільярдів фунтів щорічно. У телефонній розмові 23 квітня 2024 року прем'єр-міністр Ріші Сунак підтвердив негайне надання ще 500 мільйонів фунтів для забезпечення боєприпасами, протиповітряною обороною та безпілотниками. Така підтримка дозволяє Україні не лише ефективно оборонятися, але й поступово переходити до більш сучасних стандартів ведення війни.

У рамках програм постачання озброєння Великобританія забезпечила Україну понад 400 одиницями транспортних засобів, включаючи 60 катерів, 40 машин для розмінування, а також 61 бульдозер для облаштування оборонних позицій. Надано широкий спектр боєприпасів, включаючи 250 тисяч патронів

50-го калібру, 90 протитанкових ракет Brimstone та високоточні ракети Storm Shadow. Крім того, ініціативи включали технічну підтримку, зокрема заміну стволів артилерійських гармат AS-90 для забезпечення випуску додаткових 60 тисяч снарядів калібру 155 мм.⁶⁹

Детальний перелік наданого озброєння наведений в таблиці “Перелік летальної та нелетальної зброї та обладнання, які Міністерство оборони Великої Британії поставило Україні в період 2022 - 2024 роки” в Додатку 4.

Окремо варто відзначити Міжнародний фонд для України (International Fund for Ukraine, IFU), що об’єднує зусилля кількох країн-партнерів для швидкої закупівлі військового обладнання. Фонд, яким управляє Міністерство оборони Великої Британії, отримав понад 1 мільярд фунтів стерлінгів від міжнародних донорів і забезпечує постачання артилерійських боєприпасів, дронів, систем ППО, обладнання для розмінування, а також запчастин до бойових машин. Станом на липень 2024 року IFU забезпечив Україну боєприпасами на суму 300 мільйонів фунтів стерлінгів, що включає 120 тисяч снарядів калібру 152 мм.⁷⁰

Важливим аспектом є кредитні програми під гарантію експортного фінансування, підписані між Великою Британією та Україною у 2024 році. Ці угоди передбачають виділення 3,5 мільярда фунтів для фінансування закупівлі військової техніки. Зокрема, мова йде про протиповітряну оборону, артилерійські системи та ширший спектр військового обладнання, що допоможе Україні підтримувати високий рівень боєготовності.

Фінансова підтримка Британії також включає 2,26 мільярда фунтів у межах ініціативи G7 ERA. Ця програма, яка базується на екстраординарному прискоренні надходжень, спрямована на задоволення нагальних бюджетних потреб України, зокрема у військовій сфері. Використання заморожених

⁶⁹ Prime Minister's Office, 10 Downing Street. PM call with President Zelenskyy of Ukraine: 23 April 2024. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/pm-call-with-president-zelenskyy-of-ukraine-23-april-2024> (date of access: 30.11.2024).

⁷⁰ Claire Mills. Detailed timeline of UK military assistance to Ukraine. House of Commons Library. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9914/>

російських активів для фінансування цієї підтримки демонструє важливість скоординованих міжнародних санкцій.⁷¹

Основні ключові показники військової підтримки України Великобританією наведені в таблиці.

Таблиця 3.3

Ключові показники військової підтримки України

Показник	Значення	Період
Загальний обсяг фінансування	7,8 млрд фунтів	Січень 2022 – Березень 2025
Кількість поставок	Понад 3000	Весна 2022 – Літо 2024
Підготовлені військовослужбовці	42 050	До Липня 2024
Рейси Королівських ВПС	676	Лютий 2022 – Середина Липня 2024
Співробітники в операції “Скорпіус”	233	2022-2024 роки
Вартість заміни обладнання	2,7 млрд фунтів	2022 – 2031 роки
Закупівля обладнання для України	2,4 млрд фунтів	Квітень 2022 – Березень 2024
Контракти на обладнання	715	До Червня 2024
Найбільший контракт	1,3 млрд фунтів	2022-2024 роки
Відхилення заявок на тренувальні місця	Вісім разів більше	2023 рік

Підсумовуючи, можна сказати, що Велика Британія відіграє ключову роль у зміцненні обороноздатності України, забезпечуючи як сучасне озброєння, так і довгострокову фінансову та технологічну підтримку. Комплексний підхід, що включає безпосередню допомогу, міжнародну координацію та розвиток оборонної промисловості, дозволяє Україні ефективно протистояти агресії та зберігати стійкість у боротьбі за незалежність.

⁷¹ Foreign, Commonwealth & Development Office. UK support to Ukraine: factsheet. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-support-to-ukraine-factsheet/uk-support-to-ukraine-factsheet> (date of access: 30.11.2024).

3.3. Британське лідерство та координація допомоги союзників

З моменту початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну Велика Британія демонструє провідну роль у дипломатичній, військовій та економічній підтримці України. Унікальний підхід Лондона полягає не лише в масштабності допомоги, але й у стратегічному лідерстві, яке об'єднує міжнародну спільноту для захисту демократії та миру. Британський уряд продемонстрував здатність адаптуватися до змінюваних умов війни, забезпечуючи своєчасну і комплексну допомогу, що сприяє підвищенню обороноздатності України та її інтеграції в євроатлантичний простір.

Велика Британія активно використовує міжнародні платформи, такі як ООН, ОБСЄ та G7, для протидії російській агресії. Лондон підтримав низку резолюцій Генеральної Асамблеї ООН, які засуджують вторгнення Росії, незаконну анексію українських територій і атаки на критичну інфраструктуру, включаючи ядерні об'єкти.⁷² Британські дипломати постійно наголошують на порушеннях міжнародного права з боку Росії, використовуючи трибуни ООН і ОБСЄ, зокрема в рамках Московського механізму ОБСЄ, який видав чотири звіти про злочини Росії.⁷³

Лондон також виступив ініціатором створення “коаліції морських можливостей” спільно з Норвегією.⁷⁴ Ця коаліція має на меті посилити морські спроможності України, зокрема забезпечення безпеки зернових коридорів. Під час офіційного оголошення про створення коаліції, представники багатьох країн, включаючи США, підкреслили лідерство Великої Британії у цій сфері.

⁷² General Assembly demands immediate end to Russian aggression in Ukraine. UN News. URL: <https://news.un.org/en/story/2024/07/1152016> (date of access: 01.12.2024).

⁷³ Foreign, Commonwealth & Development Office. Invocation of the OSCE Moscow Mechanism in respect of civilian detainees: Joint Statement, February 2024. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/invocation-of-the-osce-moscow-mechanism-in-respect-of-civilian-detainees-joint-statement-february-2024> (date of access: 01.12.2024).

⁷⁴ Укрінформ. У Британії офіційно оголосили про створення морської коаліції на підтримку України.

Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3799563-u-britanii-oficijno-ogolosili-pro-stvorennja-morskoi-koalicii-na-pidtrimku-ukraini.html> (дата звернення: 01.12.2024).

Британія є однією з країн, які надали Україні найбільшу військову допомогу. З моменту початку війни Лондон виділив понад 12,8 мільярда фунтів стерлінгів на військову, гуманітарну та економічну допомогу.⁷⁵ Щорічне фінансування військової підтримки у розмірі трьох мільярдів фунтів заплановане до 2031 року, і цей показник може бути збільшений у разі потреби.⁷⁶ Окрім фінансування, Британія поставила сучасні системи озброєння, включаючи ракети Brimstone, безпілотники, системи протиповітряної оборони та артилерію.

16 січня 2024 року у Лондоні в Ланкастер-Хаусі міністр оборони Великої Британії Грант Шаппс виступив з промовою. “Сьогодні, вперше в історії, наш уряд витрачає на оборону понад 50 мільярдів фунтів на рік – більше, ніж будь-коли раніше. І ми вирішили, що наші витрати на оборону досягнуть 2,5% ВВП, та будемо прагнути досягти цього якнайшвидше, щойно наша економіка стабілізується на зростанні.

Але зараз настав час також для всіх союзних та демократичних країн світу зробити те саме: забезпечити зростання своїх витрат на оборону.

Адже ера "дивідендів від миру" закінчилася. Почалася нова ера, і ми повинні бути готові стримувати наших ворогів, бути на чолі наших альянсів та захищати нашу націю.” - заявив він.⁷⁷

Британія також проявляє лідерство і у проведенні навчальних програм для українських військовослужбовців. У рамках операції “Інтерфлекс” понад 47 тисяч українських військовослужбовців отримали підготовку від британських інструкторів. Крім того, було впроваджено курси з управління бойовим стресом, лідерства, тактичної медицини та інших спеціалізованих навичок.

⁷⁵ Foreign, Commonwealth & Development Office. UK support to Ukraine: factsheet. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-support-to-ukraine-factsheet/uk-support-to-ukraine-factsheet> (date of access: 01.12.2024).

⁷⁶ Prime Minister's Office, 10 Downing Street. UK to stand with Ukraine for as long as it takes, PM to tell NATO. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-stand-with-ukraine-for-as-long-as-it-takes-pm-to-tell-nato> (date of access: 01.12.2024).

⁷⁷ Європейська правда. “Ера миру закінчилася. Ми перейшли до передвоєнного світу”. Історична промова міністра оборони Британії. Європейська правда. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2024/01/16/7177558/> (дата звернення: 01.12.2024).

Велика Британія адмініструє Міжнародний фонд для України (IFU), який об'єднує фінансові ресурси міжнародних партнерів для швидкого постачання пріоритетного військового обладнання. На сьогодні IFU залучив понад 1 мільярд фунтів стерлінгів, зокрема для закупівлі артилерійських снарядів, дронів і систем протиповітряної оборони. Лондон також бере участь у програмі G7, яка передбачає виділення Україні 50 мільярдів доларів для фінансування військових і гуманітарних потреб, використовуючи заморожені активи Росії.⁷⁸

У санкційній політиці Британія відіграє ключову роль, запроваджуючи найсуворіші санкції проти Росії. Внаслідок цих заходів Кремль втратив доступ до сотень мільярдів доларів, які могли бути спрямовані на військову агресію. Санкції торкнулися ключових галузей, таких як енергетика, фінанси та оборонна промисловість, що значно обмежує здатність Росії вести війну .

Британія послідовно підтримує прагнення України до членства в НАТО та ЄС. Підписана у 2024 році безпекова угода між Великою Британією та Україною стала першим двостороннім документом, що реалізує базові принципи гарантій безпеки, ухвалені країнами G7. "Ми перші з союзників, хто підписав цю угоду. Ми посилюємо нашу безпекову співпрацю з Україною у багатьох сферах - від навчання військових до допомоги у розмінуванні. Ось про що цей документ, підписаний сьогодні. Це сигнал Путіну, що ми тут надовго", - розповів Ріші Сунак в інтерв'ю BBC.⁷⁹

Це підкреслює лідерство Лондона у розбудові довгострокової безпеки України та її інтеграції в міжнародні інституції.

⁷⁸ G7 Apulia Leaders' Communiqué | The White House. The White House. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/06/14/g7-leaders-statement-8/> (date of access: 30.11.2024).

⁷⁹ Сунак і Зеленський підписали у Києві "історичну угоду". Про що вона - BBC News Україна. BBC News Україна. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c3gy39lkgr9o?at_ptr_name=facebook_page&at_medium=social&at_ink_id=774D70BC-B17B-11EE-8E42-562455826ABF&at_campaign=Social_Flow&at_bbc_team=editorial&at_link_origin=BBC_News_Ukrainian&at_link_type=web_link&at_campaign_type=owned&at_for_mat=link&fbclid=IwAR124ZSZrBvXWTE0HA6rvn4RbLRjKAYDOAcRLPezDIs5t-7vYCjBW03dbk_aem_AS1ObMHQlW399u1o-p2fvPIsFQNYrVkjFMt_Ne3DQESJUF_VgJQ78gSbU5I3MhjAdZo (дата звернення: 01.12.2024).

Британський прем'єр-міністр Кір Стармер підтвердив роль Великої Британії як одного з провідних донорів і координаторів міжнародної допомоги Україні. Уряд країни виділив багаторічний пакет військової допомоги обсягом 3 мільярди фунтів стерлінгів на рік, що забезпечує стабільне фінансування оборони України. Крім цього, Велика Британія внесла 40 мільйонів фунтів стерлінгів у Комплексний пакет допомоги НАТО для України, спрямований на захист від дронів, розмінування звільнених територій і медичну реабілітацію українських військових. Також через Міжнародний фонд для України, який адмініструється Великою Британією, було замовлено радянські боєприпаси вартістю 300 мільйонів фунтів стерлінгів для посилення обороноздатності України.⁸⁰

Кір Стармер наголосив на важливості єдності союзників НАТО у підтримці України, підкресливши, що ця допомога є ключовою для захисту євроатлантичних цінностей і безпеки.

Ще одним аспектом, через який проявляється лідерство Великої Британії у консолідації міжнародних зусиль для відновлення та розвитку України в умовах триваючої агресії з боку Росії - це участь в міжнародних конференціях. Ця діяльність охоплює організацію та активну участь у численних заходах, спрямованих на мобілізацію фінансових ресурсів, політичної підтримки та гуманітарної допомоги.

21–22 червня 2023 року Велика Британія спільно з Україною провели в Лондоні міжнародну Конференцію з питань відновлення України (URC 2023). Цей захід став продовженням циклу щорічних конференцій, спрямованих на координацію міжнародної підтримки для України. У конференції взяли участь представники 61 країни світу, глави держав, понад 10 міністрів закордонних справ та більше 1000 представників великого бізнесу.⁸¹

⁸⁰ Prime Minister's Office, 10 Downing Street. UK to stand with Ukraine for as long as it takes, PM to tell NATO. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-stand-with-ukraine-for-as-long-as-it-takes-pm-to-tell-nato> (date of access: 01.12.2024).

⁸¹ Лондонська конференція з відновлення України: перші результати. Українська правда - Блоги. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/shkrum/6492f35d8345c/> (дата звернення: 03.12.2024).

Під час конференції Велика Британія оголосила про надання кредитних гарантій Світового банку на суму 3 мільярди доларів для зміцнення економічної стабільності України.⁸² Європейський Союз запропонував новий фінансовий інструмент обсягом до 50 мільярдів євро на період 2024–2027 років для підтримки фінансової стабільності та відновлення України.⁸³

Ці зобов'язання свідчать про готовність міжнародної спільноти інвестувати в майбутнє України та підтримувати її на шляху до відновлення та розвитку.

У липні 2023 року у Вільнюсі відбувся саміт НАТО, на якому Велика Британія активно підтримала прагнення України до членства в Альянсі. Було створено Раду Україна-НАТО, що стало важливим кроком у зміцненні безпекових відносин між Україною та країнами-членами НАТО. Велика Британія також оголосила про довгострокові гарантії безпеки для України, включаючи навчання військових та постачання сучасного озброєння.⁸⁴

Велика Британія відіграє провідну роль у рамках “Групи семи” (G7), активно підтримуючи санкції проти Росії та ініціюючи нові пакети обмежувальних заходів. Під час самітів G7 британська сторона виступала за замороження російських активів з метою їх подальшого використання для відновлення України. Крім того, Велика Британія сприяла ухваленню рішень щодо надання фінансової та гуманітарної допомоги Україні, а також підтримувала її євроатлантичні прагнення.

У липні 2022 року в швейцарському місті Лугано відбулася Конференція з відновлення України, на якій Велика Британія підтвердила свою готовність

⁸² Prime Minister's Office, 10 Downing Street. Світовий бізнес обіцяє підтримати відновлення України, в той час, як Британія виділяє на це значний пакет фінансової підтримки. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/global-businesses-pledge-to-back-ukraines-recovery-as-pm-sets-out-major-financial-package.uk> (дата звернення: 03.12.2024).

⁸³ Ukraine Recovery Conference - Wikipedia. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Ukraine_Recovery_Conference (date of access: 03.12.2024).

⁸⁴ Україна та Велика Британія уклали безпрецедентну безпекову угоду – Президент за результатами зустрічі з Ріші Сунаком у Києві – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-ta-velika-britaniya-uklali-bezprecedentnu-bezpekovu-88281> (дата звернення: 03.12.2024).

брати активну участь у відбудові постраждалих регіонів. Британська делегація наголосила на важливості прозорості та ефективності використання міжнародної допомоги, а також підкреслила необхідність реформ для забезпечення стійкого розвитку України.

Підсумовуючи, можна сказати, що участь Великої Британії в міжнародних конференціях на підтримку України демонструє її відданість принципам міжнародного права та солідарність з українським народом. Через організацію та активну участь у таких заходах Велика Британія сприяє мобілізації ресурсів, координації міжнародних зусиль та формуванню стратегії відновлення України. Ці дії не лише підтримують Україну в її боротьбі за суверенітет і територіальну цілісність, але й зміцнюють глобальну безпеку та стабільність.

Підводячи підсумок, можна сказати, що Велика Британія не лише надає Україні потужну підтримку, але й активно формує міжнародний порядок денний, спрямований на ізоляцію Росії та посилення західних демократичних цінностей. Дії Лондона підтверджують його лідерство у боротьбі за свободу та стабільність у світі, що робить Велику Британію одним із найважливіших союзників України. Це лідерство базується на стратегічному підході, що враховує як короткострокові потреби, так і довгострокові виклики.

З моменту початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну Велика Британія продемонструвала провідну роль у підтримці України, поєднуючи військову, економічну та дипломатичну допомогу зі стратегічним лідерством. Її ініціативи включають активну участь у міжнародних організаціях, ухвалення резолюцій ООН, створення “коаліції морських можливостей” та впровадження навчальних програм для українських військових. Лондон також забезпечив постачання сучасного озброєння, адмініструє Міжнародний фонд для України і є одним із ключових донорів військової допомоги. Завдяки своїй активній позиції Велика Британія стала важливим партнером України, сприяючи її обороноздатності, стабільності та інтеграції до євроатлантичного простору.

Висновки до розділу 3

Аналіз військового співробітництва між Україною та Великою Британією дозволяє зробити низку ключових висновків щодо значущості цієї співпраці для зміцнення обороноздатності України, а також для забезпечення стабільності в регіоні та глобальної безпеки.

По-перше, Велика Британія демонструє комплексний підхід до підтримки України, забезпечуючи не лише постачання сучасного озброєння, а й реалізуючи масштабні програми військової підготовки. Операції, такі як *Orbital* і *Interflex*, стали базовими платформами для навчання українських військових, адаптуючи їх до сучасних умов ведення бойових дій. Окрім базових піхотних навичок, програми включають спеціалізовані напрямки, такі як боротьба у міських умовах, управління бойовим стресом, тактична медицина та підготовка офіцерів. Завдяки цьому Збройні Сили України не лише покращують свій потенціал, але й стають більш інтегрованими у міжнародну військову спільноту.

По-друге, стратегічна програма Великої Британії з постачання озброєння підтверджує готовність Лондона реагувати на нагальні потреби України. Серед переданих засобів оборони особливу увагу привертають високоточні ракети, сучасні протиповітряні системи, артилерія та інженерне обладнання, що дозволяє ефективно протистояти російській агресії. Водночас, створення Міжнародного фонду для України (IFU), який об'єднує ресурси кількох країн для швидкої закупівлі критичного обладнання, демонструє лідерство Великої Британії в координації міжнародної допомоги.

По-третє, Велика Британія відіграє провідну роль у дипломатичній підтримці України, використовуючи міжнародні платформи для притягнення Росії до відповідальності. Зокрема, Лондон активно виступає в рамках ООН і ОБСЄ, підтримує резолюції, що засуджують російську агресію, і очолює ініціативи щодо морської безпеки, такі як “коаліція морських можливостей”. Це

підкреслює важливість Британії як глобального гравця, здатного формувати порядок денний у сфері міжнародної безпеки.

По-четверте, довгострокова стратегія Британії, включно з безпековою угодою з Україною, спрямована на зміцнення колективної оборони та інтеграцію України у євроатлантичний простір. Підтримка членства України в НАТО та ЄС свідчить про прагнення Лондона забезпечити стійкість і безпеку в регіоні, а також створити умови для довготривалого миру.

Висновки також підтверджують, що британське лідерство у підтримці України базується на поєднанні військової, дипломатичної, фінансової та політичної допомоги. Такий підхід не лише зміцнює обороноздатність України, але й сприяє глобальній стабільності, підтверджуючи здатність Великої Британії очолювати міжнародну боротьбу за демократію та мир. У контексті сучасних викликів військова співпраця між Україною та Великою Британією стала взірцем міжнародної солідарності та стратегічного партнерства.

ВИСНОВКИ

Українсько-британське міждержавне співробітництво в умовах російсько-української війни є прикладом стратегічного партнерства, яке стало одним із ключових факторів підтримки України у протистоянні агресії. У дослідженні розглянуто основні аспекти співпраці, включаючи політичні, гуманітарно-соціальні, економічні та військові складові, які демонструють широку і комплексну взаємодію між країнами.

Велика Британія з моменту початку повномасштабної війни активно підтримує Україну на політичному рівні, забезпечуючи тісні контакти між керівниками обох держав, міністрами та парламентами. Ця взаємодія дозволила оперативно ухвалювати рішення у критичні моменти, зокрема стосовно санкційної політики, постачання озброєння та забезпечення міжнародної підтримки. Угоди про співпрацю, зокрема договір про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство 2020 року, стали основою для розвитку двосторонніх відносин, створюючи базу для розширення економічної, безпекової та політичної взаємодії.

Гуманітарно-соціальна співпраця між Україною та Великою Британією стала важливим аспектом підтримки українських громадян, які постраждали від війни. Британський уряд запровадив масштабні програми, такі як “Homes for Ukraine”, які надали понад 255 тисячам українців можливість знайти прихисток, отримати доступ до роботи, освіти та соціальних послуг. Ці програми стали прикладом ефективної гуманітарної політики, яка ґрунтується на партнерстві між урядом, місцевими органами влади та громадянами Великої Британії.

Торговельно-економічні відносини між Україною та Великою Британією були значно посилені у відповідь на виклики, спричинені війною. Велика Британія скасувала мита на українські товари, сприяючи підтримці українського експорту, а також запровадила Угоду про цифрову торгівлю, яка відкриває нові можливості для співпраці у сфері технологій. Водночас

британські інвестиції у відбудову України та кредитні програми під гарантії експортного фінансування є важливим кроком у напрямі економічної стабілізації та відновлення.

Санкції, запроваджені Великою Британією проти Росії, стали важливим механізмом тиску на агресора. Вони охоплюють фінансовий, енергетичний, транспортний та військово-промисловий сектори, значно обмежуючи можливості Кремля фінансувати війну. Британський уряд також активно працює над запобіганням ухиленню від санкцій, демонструючи рішучість у притягненні Росії до відповідальності.

Військове співробітництво між Україною та Великою Британією є ключовим елементом підтримки України у протистоянні агресії. Програми підготовки українських військових, такі як операції Orbital, Interflex, Interbow, забезпечують Збройні Сили України сучасними знаннями та навичками, адаптуючи їх до нових викликів війни. Постачання озброєння, включаючи високоточні ракети, артилерію та системи протиповітряної оборони, є важливим внеском у зміцнення обороноздатності України. Водночас Велика Британія демонструє лідерство у координації міжнародної допомоги, зокрема через Міжнародний фонд для України, який об'єднує зусилля партнерів для швидкої закупівлі військового обладнання.

Британське лідерство у підтримці України проявляється також у дипломатичній площині. Лондон активно використовує міжнародні платформи, такі як ООН, ОБСЄ та G7, для протидії російській агресії та формування міжнародної коаліції на підтримку України. Велика Британія підтримує прагнення України до членства в НАТО та ЄС, сприяючи інтеграції країни у євроатлантичний простір. Підписана у 2024 році безпекова угода між Україною та Великою Британією є прикладом довгострокового стратегічного партнерства, спрямованого на забезпечення стабільності та безпеки в регіоні.

Загалом, українсько-британські відносини демонструють високий рівень стратегічного партнерства, заснованого на спільних цінностях і прагненні до миру та безпеки. Велика Британія не лише забезпечує Україну необхідною підтримкою у військовій, економічній та гуманітарній сферах, але й відіграє провідну роль у формуванні міжнародного порядку денного, спрямованого на ізоляцію Росії та зміцнення глобальної стабільності. Цей досвід підтверджує важливість стратегічних партнерств у сучасних умовах, де співпраця між країнами стає основою для подолання глобальних викликів.

Для покращення відносин між Україною та Великою Британією важливо спрямувати зусилля на подальше поглиблення співпраці у ключових сферах, що мають стратегічне значення для обох країн. По-перше, необхідно посилити військово-оборонне співробітництво шляхом розширення програм навчання українських військових, спільних військових навчань та збільшення обсягів постачання сучасних оборонних систем. Важливим кроком може стати створення довгострокового фонду військової допомоги, який забезпечить стабільне фінансування потреб Збройних Сил України. Водночас слід розглянути можливість передачі більш передових систем озброєння, включаючи засоби ППО, танки та авіацію.

У політичній сфері рекомендується посилити міжпарламентську взаємодію, створивши постійні механізми консультацій та обміну досвідом між депутатами обох країн. Це дозволить поглибити розуміння пріоритетів обох сторін та узгодити спільні дії у міжнародних організаціях, таких як ООН, НАТО та ОБСЄ. Крім того, слід зосередитися на просуванні ініціатив, які підтримують євроатлантичні прагнення України, та активізувати переговори щодо спрощення інтеграції України до НАТО через забезпечення конкретних гарантій безпеки.

В економічній площині важливо розширити співпрацю у сфері технологій, інновацій та відновлюваної енергетики. Для цього необхідно створити спільні

науково-дослідні центри, що працюватимуть над впровадженням новітніх технологій у сфері оборони, енергетики та цифрової економіки. Велика Британія може стати ключовим партнером України у відбудові інфраструктури, забезпечуючи не лише фінансування, але й технічний супровід проєктів. З метою зміцнення економічних зв'язків доцільно розширити дію Угоди про вільну торгівлю, включивши до неї нові галузі, зокрема цифрову торгівлю, та створити механізми для стимулювання інвестицій у стратегічно важливі сектори української економіки.

У гуманітарній сфері слід приділити більше уваги інтеграції українців, які тимчасово перебувають у Великій Британії. Необхідно розробити довгострокові програми підтримки, які забезпечать не лише доступ до освіти та медицини, але й інтеграцію українських спеціалістів у британський ринок праці. Крім того, доцільно підтримувати культурний обмін та проєкти, спрямовані на популяризацію української мови, історії та традицій у Великій Британії, що сприятиме посиленню культурних зв'язків між народами.

Щодо санкційної політики, Велика Британія може розглянути можливість посилення контролю за виконанням уже запроваджених санкцій проти Росії, а також ініціювати розробку нових заходів, спрямованих на обмеження доступу Росії до критично важливих технологій. Україна, у свою чергу, може надати додаткову інформацію про шляхи ухилення Росії від санкцій, щоб посилити ефективність цих заходів. Важливим аспектом також є взаємодія у сфері повернення заморожених російських активів, які могли б бути спрямовані на відновлення України.

На завершення, для підсилення стратегічного партнерства важливо створити спільні механізми моніторингу та оцінки виконання домовленостей. Регулярні саміти, присвячені оцінці прогресу у відносинах, дозволять оперативно реагувати на виклики та коригувати стратегію співпраці. Усі ці заходи сприятимуть не лише поглибленню відносин між Україною та Великою

Британією, але й зміцненню їхньої ролі як ключових партнерів у забезпеченні стабільності та безпеки у Європі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпекова ситуація та зміцнення України: Володимир Зеленський зустрівся з Кіром Стармером – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/bezpekova-situaciya-ta-zmicnennya-ukrayini-volodimir-zelensk-93525> (дата звернення: 30.11.2024).
2. Безпекова угода між Україною та Великою Британією – повний текст. LIGA. URL: <https://news.liga.net/ua/politics/news/bezpekova-uhoda-mizh-ukrainoiu-ta-velyko-iu-brytaniieiu-povnyi-tekst> (дата звернення: 02.12.2024).
3. Володимир Зеленський представив деталі Плану перемоги Прем'єр-міністерства Великої Британії – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-predstaviv-detali-planu-peremogi-premyer-93773> (дата звернення: 30.11.2024).
4. Генеральний секретар НАТО відвідав Групу сприяння безпеці – Україна. НАТО. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_216380.htm?selectedLocale=uk&utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 03.12.2024).
5. Грубінко А., Буглай Н.. Історичний шлях українсько-британських відносин (до 30-річчя стратегічного партнерства). Український історичний журнал, 2022. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/184619/17-Hrubinko.pdf> (дата звернення: 02.07.2024).
6. Дія.Бізнес Старт. URL: https://business.diia.gov.ua/news/uhoda_pro_tsyfrovu_torhivliu_mizh_ukrainoiu_ta_spoluchenyum_korolivstvom_velykoi_brytanii (дата звернення: 02.12.2024).

7. Європейська правда. “Ера миру закінчилася. Ми перейшли до передвоєнного світу”. Історична промова міністра оборони Британії. Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/01/16/7177558/> (дата звернення: 01.12.2024).
8. Єлизавета-Параскевія ЯЦУЛА Г. Г. УКРАЇНСЬКО-БРИТАНСЬКІ ВІДНОСИНИ В КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ (2022–2023) | Українські історичні студії. Українські історичні студії. URL: <https://phh.dsru.edu.ua/article/view/305177> (дата звернення: 02.12.2024).
9. Зеленський / Офіц. Телеграма. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official/4069 (дата звернення: 30.11.2024).
10. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні | Міністерство економіки України. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&lang=uk-UA&title=InformatsiinoanalitichniMaterialiSchodoInvestitsiinogoKlimatuVUkraini&> (дата звернення: 02.12.2024).
11. Ковач О. Операція «Орбітал»: Британія продовжує вишкіл військових України. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/operation-orbital/30259493.html> (дата звернення: 03.12.2024).
12. Лондонська конференція з відновлення України: перші результати. Українська правда - Блоги. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/shkrum/6492f35d8345/> (дата звернення: 03.12.2024).
13. Найбільший пакет обмежень за рік. Велика Британія ввела нові санкції проти Росії. LIGA. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/all/novosti/naibilshyi-paket-obmezhen-za-rik-velyka-brytaniia-vvela-novi-sanktsii-proty-rosii> (дата звернення: 03.12.2024).
14. Новий мандат Місії ЄС з військової допомоги Україні схвалить восени. АрміяInform – Інформаційне агентство АрміяInform. URL:

- <https://armyinform.com.ua/2024/07/12/novyj-mandat-misiyi-yes-z-vijskovoyi-do-pomogy-ukrayini-shvalyat-voseny/> (дата звернення: 03.12.2024).
15. Олександр Щибун. Санкційна діяльність Великої Британії проти росії | Think brave. Think brave | Останні новини бізнесу України. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/225019_sanktsyna-dyalnst-veliko-britan-proti-ros (дата звернення: 30.11.2024).
 16. Поліщук В. Британія запровадила найбільший пакет санкцій проти РФ за останній рік: хто потрапив до списку. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/britaniya-zaprovadila-naybilshiy-paket-sanktsiy-1730975262.html> (дата звернення: 03.12.2024).
 17. Про затвердження плану дій з реалізації Стратегії зовнішньополітичної діяльності України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2023-p#Text> (дата звернення: 30.11.2024).
 18. Радіо Свобода Зеленський «першим серед іноземних лідерів» проводить розмову з новообраною прем'єркою Британії. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zelenskyi-trass-rozмова/32021525.html> (дата звернення: 30.11.2024).
 19. Співробітництво України та Великої Британії в умовах російсько-української війни | Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ імені Івана Черняхівського. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ імені Івана Черняхівського. URL: <http://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/267500> (дата звернення: 02.12.2024).
 20. Сунак і Зеленський підписали у Києві "історичну угоду". Про що вона - BBC News Україна. BBC News Україна. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c3gy39lkg9o?at_ptr_name=facebook_page&at_medium=social&at_link_id=774D70BC-B17B-11EE-8E42-562455826ABF&at_campaign=Social_Flow&at_bbc_team=editorial&at_link_origin=BBC_News_Ukrainian&at_link_type=web_link&at_ca

mpaign_type=owned&at_format=link&fbclid=IwAR124ZSZrBvXWT E0HA6rvn4RbLRjKAYDOAcLRlPezDIs5t-7vYCjBW03dbk_aem_AS1ObMHQ lw399u1o-p2fvPIsFQNyrVvkzFMt_Ne3DQESJUF_VgJQ78gSbU5I3MhjAdZo (дата звернення: 01.12.2024).

21. Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#Text (дата звернення: 30.11.2024).
22. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277>
23. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277> (дата звернення: 30.11.2024)
24. УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №448/2021 – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (дата звернення: 30.11.2024).
25. Україна почала переговори з Великою Британією щодо укладення договору про перехід до сильного та глибшого партнерства – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL:

- <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-rozpochala-peregovori-z-velikoyu-britaniyeu-shodo-92605> (дата звернення: 30.11.2024).
26. Україна та Велика Британія підписали угоду про скасування ввізних мит і тарифних квот. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=a4fb4cea-6342-4a67-8348-8c2e41a5a7de&title=UkrainaTaVelikaBritaniiaPidpisaliUgoduProSkasuvanniaVviznihKhMitITarifnikhKvot> (date of access: 30.11.2024).
27. Україна та Велика Британія підписали Угоду про цифрову торгівлю | Міністерство економіки України. Міністерство економіки України. URL: https://me.gov.ua/News/Detail?id=4df24375-8727-4f30-a152-894da2f3ed5a&lang=uk-UA&title=UkrainaTaVelikaBritaniia&utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 02.12.2024). Дія.Бізнес.
28. Україна та Велика Британія посилюють співпрацю в цифровій торгівлі: набула чинності Угода про цифрову торгівлю. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-ta-velyka-brytaniia-posyliuiut-spivpratsiu-v-tsyfrovii-torhivli-nabula-chynnosti-uhoda-pro-tsyfrovu-torhivliu> (дата звернення: 02.12.2024).
29. Україна та Велика Британія уклали безпрецедентну безпекову угоду – Президент за результатами зустрічі з Ріші Сунаком у Києві – Офіційне інтернет-представництво Президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-ta-velika-britaniya-uklali-bezprecedentnu-bezpekovu-88281> (дата звернення: 03.12.2024).
30. Українська правда. ОП опублікував текст безпекової угоди між Україною і Британією: в ній 9 частин. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/01/12/7436982/> (дата звернення: 02.12.2024).
31. Українська правда. Стало відоме ім'я генерала, який очолить командування США для допомоги Україні. Українська правда. URL:

<https://www.pravda.com.ua/news/2024/07/30/7468019/>(дата звернення: 03.12.2024).

32. Укрінформ. Британія створила підрозділ з контролю за дотриманням торгових санкцій проти РФ. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3914729-britania-stvorila-pidrozdil-dla-kontrolu-za-dotrimannam-torgovih-sankcij-proti-rf.html> (дата звернення: 30.11.2024).
33. Укрінформ. Джонсон прибув у Київ, зустрічається із Зеленським. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3453190-dzonson-pribuv-u-kiiv-zustric-aetsa-iz-zelenskij.html> (дата звернення: 30.11.2024).
34. Укрінформ. Джонсон прибув у Київ, зустрічається із Зеленським. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3453190-dzonson-pribuv-u-kiiv-zustric-aetsa-iz-zelenskij.html> (дата звернення: 30.11.2024).
35. Укрінформ. Зеленський інформував Джонсона про перебіг оборони України. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3412402-zelenskij-poinformuvav-dzonsona-pro-perebig-oboroni-ukraini.html> (дата звернення: 30.11.2024).
36. Укрінформ. Зеленський обговорив із Джонсоном посилення тиску на РФ. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3425180-zelenskij-obgovoriv-iz-dzonsonom-posilenna-tisku-na-rf.html> (дата звернення: 30.11.2024).
37. Укрінформ. Зеленський поінформував Джонсона про перебіг оборони України. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3412402-zelenskij-poinformuvav-dzonsona-pro-perebig-oboroni-ukraini.html> (дата звернення: 30.11.2024).
38. Укрінформ. Кулеба обговорив із головою МЗС Британії подальші кроки щодо зміцнення обороноздатності. Укрінформ - актуальні новини України

- та світу. URL:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3423300-kuleba-obgovoriv-iz-glavou-mzs-britanii-podalsi-kroki-sodo-zmicnenna-oboronozdatnosti.html> (дата звернення: 30.11.2024).
39. Укрінформ. Рішення Британії стануть сигналом для інших країн: Зеленський поговорив із Сунаком. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3652450-risenna-britanii-stanut-signalom-dla-insih-krain-zelenskij-pogovoriv-z-sunakom.html> (дата звернення: 30.11.2024).
40. Укрінформ. У Британії вперше виписали штраф за порушення санкцій проти Росії. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3910474-u-britanii-vperse-vipisali-straft-a-porusenna-sankcij-proti-rosii.html> (дата звернення: 30.11.2024).
41. Укрінформ. У Британії офіційно оголосили про створення морської коаліції на підтримку України. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3799563-u-britanii-oficijno-ogolosili-pro-stvorennja-morskoj-koalicii-na-pidtrimku-ukraini.html> (дата звернення: 01.12.2024).
42. Укрінформ. У Британії українські військові тренуються вести бої в урбанізованій місцевості. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3888505-u-britanii-ukrainski-vijskovi-trenuutsa-vesti-boi-v-urbanizovanij-miscevosti.html> (дата звернення: 30.11.2024).
43. Укрінформ. Україна і Британія налаштовані посилювати антивоєнну коаліцію – Зеленський. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3433384-ukraina-i-britania-nalastovani-posiluvati-antivoennu-koaliciu-zelenskij.html> (дата звернення: 30.11.2024).

44. Укрінформ. Україна і Британія уклали договір про Енергетичне партнерство. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3725943-ukraina-i-britania-uklali-dogovir-pro-energeticne-partnerstvo.html> (дата звернення: 30.11.2024).
45. Укрінформ. Україна і Велика Британія посилюють співпрацю в цифровій торгівлі. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3901165-ukraina-i-velika-britania-posiluut-spivpracu-v-cifrovij-torgivli.html> (дата звернення: 30.11.2024).
46. Черевко О. Еволюція українсько-британських відносин в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України. Український історичний журнал. 2023. No 4 (571). С. 5—24. https://shron1.chtyvo.org.ua/Cherevko_Oksana/Evoliutsiia_ukrainsko-brytanskykh_vidnosyn_v_umovakh_shyrokomasshtabnoi_ahresii_Rosii_proty_Ukrainy.pdf?PHPSESSID=a5gsire08530bdjgfhelnrkc65
47. Britain targets Russia's 'shadow fleet' with new sanctions package. AP News. URL: <https://apnews.com/article/uk-sanctions-russia-tankers-oil-ukraine-fd81bf5b67aa438d0da37aa9078d5bdb> (date of access: 03.12.2024).
48. Claire Mills. Detailed timeline of UK military assistance to Ukraine. House of Commons Library. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9914/>
49. Claire Mills. Military assistance to Ukraine 2014-2021. House of Commons Library. Research Briefing Number 7135, March 2022, pages 1-3 URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn07135/>
50. Claire Mills. Research Briefing. Military assistance to Ukraine since the Russian invasion. House of Commons Library. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9477/> (дата звернення: 30.11.2024).
51. Claire Mills. Sanctions against Russia. Research Briefing. House of Commons Library. 27 September, 2024. URL:

- <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9481/> (дата звернення 30.07.2024)
52. Claire Mills. Sanctions against countries supporting Russia's invasion of Ukraine. House of Commons Library. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10048/> (дата звернення: 30.11.2024).
53. Department for Business and Trade. UK-Ukraine digital trade set to grow. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-ukraine-digital-trade-set-to-grow> (date of access: 30.11.2024).
54. Department for International Trade. UK announces new trade measures to support Ukraine. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-announces-new-trade-measures-to-support-ukraine> (date of access: 30.11.2024).
55. Department for International Trade. UK announces new trade measures to support Ukraine. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-announces-new-trade-measures-to-support-ukraine> (date of access: 30.11.2024).
56. European Union Military Assistance Mission in support of Ukraine - Wikipedia. Wikipedia. URL: https://en.m.wikipedia.org/wiki/European_Union_Military_Assistance_Mission_in_support_of_Ukraine (date of access: 03.12.2024).
57. Foreign, Commonwealth & Development Office. Invocation of the OSCE Moscow Mechanism in respect of civilian detainees: Joint Statement, February 2024. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/invocation-of-the-osce-moscow-mechanism-in-respect-of-civilian-detainees-joint-statement-february-2024> (date of access: 01.12.2024).
58. Foreign, Commonwealth & Development Office. UK government's humanitarian response to Russia's invasion of Ukraine. GOV.UK. URL:

- <https://www.gov.uk/government/publications/uk-governments-humanitarian-response-to-russias-invasion-of-ukraine-facts-and-figures/uk-governments-humanitarian-response-to-russias-invasion-of-ukraine-facts-and-figures> (date of access: 30.11.2024).
59. Foreign, Commonwealth & Development Office. UK support to Ukraine: factsheet. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-support-to-ukraine-factsheet/uk-support-to-ukraine-factsheet> (date of access: 30.11.2024).
60. Foreign, Commonwealth & Development Office. UK support to Ukraine: factsheet. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-support-to-ukraine-factsheet/uk-support-to-ukraine-factsheet> (date of access: 01.12.2024).
61. G7 Apulia Leaders' Communiqué | The White House. The White House. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/06/14/g7-leaders-statement-8/> (date of access: 30.11.2024).
62. General Assembly demands immediate end to Russian aggression in Ukraine. UN News. URL: <https://news.un.org/en/story/2024/07/1152016> (date of access: 01.12.2024).
63. Gibbs A. F. A. C. T. Visa holders entering the UK under the Ukraine Humanitarian Schemes - Office for National Statistics. Home - Office for National Statistics. URL: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/visaholdersenteringtheukundertheukrainehumanitarianschemes/27aprilto15may2023> (date of access: 30.11.2024).
64. HM Treasury. Financial sanctions targets: list of all asset freeze targets. GOV.UK. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67092b19366f494ab2e7b758/Russia.pdf> (date of access: 30.11.2024).

65. Home Office. Immigration system statistics data tables. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/statistical-data-sets/immigration-system-statistics-data-tables> (date of access: 30.11.2024).
66. Home Office. Ukraine Family Scheme, Ukraine Sponsorship Scheme (Homes for Ukraine) and Ukraine Extension Scheme visa data. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/ukraine-family-scheme-application-data/ukraine-family-scheme-and-ukraine-sponsorship-scheme-homes-for-ukraine-visa-data--2> (date of access: 30.11.2024).
67. Investigation into military support for Ukraine - NAO report. National Audit Office (NAO). URL: <https://www.nao.org.uk/reports/investigation-into-military-support-for-ukraine/> (date of access: 30.11.2024).
68. Investigation into the Homes for Ukraine scheme - NAO report. National Audit Office (NAO). URL: <https://www.nao.org.uk/reports/investigation-into-the-homes-for-ukraine-scheme/> (date of access: 30.11.2024).
69. Jones C., Wilson T. How Russia's 'shadow fleet' gets its ships. Financial Times. URL: <https://www.ft.com/content/b9dee3f3-c2f8-4aa1-b0d9-d207f815b6e5> (date of access: 03.12.2024).
70. Militarnyi. Підготовку українських військових у Великій Британії збільшили до 50 днів. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/pidgotovku-ukrayinskyh-vijskovykh-u-velykij-brytaniyi-zbilshyly-do-50-dniv/> (дата звернення: 03.12.2024).
71. Ministry of Defence. UK to extend training programme for Ukrainian Armed Forces personnel throughout 2025. GOV.UK. URL: https://www.gov.uk/government/news/uk-to-extend-training-programme-for-ukrainian-armed-forces-personnel-throughout-2025?utm_medium=email&utm_campaign=govuk-notifications-topic&utm_source=0defd5c5-71a0-42f5-9e6b-7388c0562a79&utm_content=daily (date of access: 30.11.2024).

72. Ministry of Defence. Британія підготувала 30 тисяч українських військових в межах наймасштабнішої навчальної програми з часів Другої світової війни. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/30000-ukrainian-recruits-trained-in-largest-uk-military-training-effort-since-second-world-war.uk> (дата звернення: 03.12.2024).
73. Ministry of Defence. Велика Британія продовжить навчати військовослужбовців Збройних сил України у 2025 році. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-extend-training-programme-for-ukrainian-armed-forces-personnel-throughout-2025.uk> (дата звернення: 03.12.2024).
74. Prime Minister's Office, 10 Downing Street. PM call with President Zelensky of Ukraine: 23 April 2024. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/pm-call-with-president-zelensky-of-ukraine-23-april-2024> (date of access: 30.11.2024).
75. Prime Minister's Office, 10 Downing Street. UK to offer major training programme for Ukrainian forces as Prime Minister hails their victorious determination. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-offer-major-training-programme-for-ukrainian-forces-as-prime-minister-hails-their-victorious-determination> (дата звернення: 30.11.2024).
76. Prime Minister's Office, 10 Downing Street. UK to stand with Ukraine for as long as it takes, PM to tell NATO. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-stand-with-ukraine-for-as-long-as-it-takes-pm-to-tell-nato> (date of access: 01.12.2024).
77. Prime Minister's Office, 10 Downing Street. UK to stand with Ukraine for as long as it takes, PM to tell NATO. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-stand-with-ukraine-for-as-long-as-it-takes-pm-to-tell-nato> (date of access: 01.12.2024).
78. Prime Minister's Office, 10 Downing Street. Світовий бізнес обіцяє підтримати відновлення України, в той час, як Британія виділяє на це значний пакет

- фінансової підтримки. GOV.UK. URL:
<https://www.gov.uk/government/news/global-businesses-pledge-to-back-ukraines-recovery-as-pm-sets-out-major-financial-package>.uk (дата звернення: 03.12.2024).
79. Situation Ukraine Refugee Situation. Operational Data Portal. URL:
https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.198807727.1695832029.1654783097-251038800.1654783097 (date of access: 30.11.2024).
80. Stognei A. Russia's shadow fleet grows despite western crackdown. Financial Times. URL:
<https://www.ft.com/content/fbad4462-5ed8-4f75-80d7-79459607277c> (date of access: 03.12.2024).
81. UK imposes biggest sanctions package on Russian 'shadow fleet'. Reuters. URL:
<https://www.reuters.com/world/europe/britain-imposes-biggest-sanctions-package-russian-shadow-fleet-says-lammy-2024-11-25/> (date of access: 03.12.2024).
82. Ukraine Recovery Conference - Wikipedia. Wikipedia. URL:
https://en.wikipedia.org/wiki/Ukraine_Recovery_Conference (date of access: 03.12.2024).
83. Ukrainian migration to the UK - Migration Observatory. Migration Observatory. URL:
<https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/ukrainian-migration-to-the-uk/> (date of access: 30.11.2024).
84. URC 2023. 21–22 червня 2023 року Велика Британія спільно з Україною провели у Лондоні міжнародну Конференцію з питань відновлення України (URC 2023). URL: <https://ua.urc-international.com/urc-2023> (date of access: 02.12.2024).
85. x.com. X (раніше Twitter). URL:
<https://x.com/BorisJohnson/status/1505620510264156161> (дата звернення: 30.11.2024).
86. Zelensky V. VOLODYMYR ZELENSKY: Boris Johnson came to Kyiv with messages of hope. Mail Online. URL:

<https://www.dailymail.co.uk/news/article-11177097/VOLODYMYR-ZELENSKY-battles-raged-Boris-Johnson-came-Kyiv-messages-hope.html> (дата звернення: 30.11.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Контакти між Україною та Великобританією

2022 рік

Дата	Подія
24 лютого	Перший контакт Джонсона з Зеленським після вторгнення.
25 лютого	Зеленський поінформував про оборону України.
8 березня	Зеленський виступив у парламенті Великої Британії.
10 березня	Обговорення санкцій проти Росії.
14 березня	Кулеба і Трасс обговорили санкції.
18 березня	Зустріч Зеленського і Джонсона про антивоєнну коаліцію.
20 березня	Джонсон пообіцяв підтримку на самітах НАТО та G7.
2 квітня	Обговорення безпеки, санкцій і післявоєнних гарантій.
9 квітня	Візит Джонсона до Києва, новий пакет допомоги.
3 травня	Джонсон виступив у Верховній Раді.
5 травня	Обговорення міжнародних заходів і підтримки.
6 червня	Обговорення нового оборонного пакета допомоги.
10 червня	Зустріч із міністром оборони Беном Воллесом.
15 червня	Обговорення потреб армії та глобальної продовольчої кризи.
5 липня	Зеленський подякував за 1 млрд фунтів допомоги.
7 липня	Джонсон підтвердив підтримку України.
22 липня	Обговорення підготовки українських військових у Великій Британії.
24 серпня	Джонсон оголосив про 54 млн фунтів допомоги.
5 вересня	Прощальна розмова Зеленського і Джонсона.
6 вересня	Перший контакт Зеленського з Ліз Трасс.
10 жовтня	Обговорення закриття українського неба.
25 жовтня	Привітання Ріші Сунака з призначенням.
19 листопада	Сунак відвідав Київ для обговорення питань безпеки.
9 грудня	Обговорення енергетичної інфраструктури та оборони.

2023 рік

Дата	Подія
14 січня	Сунак підтвердив передачу танків Challenger 2.
8 лютого	Візит Зеленського до Великої Британії, підписання Декларації єдності.
16 лютого	Візит лідера Лейбористської партії Кіра Стармера.
23 лютого	Зустріч Стефанчука з парламентською делегацією Великої Британії.
27–28 березня	Офіційний візит Стефанчука до Великої Британії.
12 травня	Обговорення передачі ракет Storm Shadow.
15 травня	Візит Зеленського до Великої Британії, обговорення авіаційної коаліції.
5 червня	Зустріч із главою МЗС Великої Британії Клеверлі.
12 липня	Зустріч Зеленського і Сунака на саміті НАТО у Вільнюсі.

28 вересня	Зустріч із міністром оборони Грантом Шаппсом.
27 жовтня	Обговорення пріоритетів оборонної співпраці із Сунаком.
16 листопада	Візит Девіда Кемерона до Києва.
30 листопада	Обговорення зміцнення ППО з Сунаком.

2024 рік

Дата	Подія
2 січня	Підписання Угоди про співпрацю у сфері безпеки.
12 січня	Зустріч із міністром оборони Грантом Шаппсом.
7 березня	Зустріч Кулеби з Кемероном у Брюсселі.
3 квітня	Оголошення Сунака про новий пакет допомоги (£500 млн).
23 квітня	Зустріч Зеленського і Кемерона у Києві.
2 травня	Зустріч Зеленського і Сунака на саміті G7.
13 червня	Перемога Лейбористської партії на виборах у Великій Британії.
4 липня	Зеленський на саміті Європейської політичної спільноти.
18–19 липня	Зустріч із Стармером на Генасамблеї ООН.
25 вересня	Обговорення Плану перемоги Зеленського зі Стармером.
10 жовтня	Зустріч Зеленського з британськими лідерами на саміті в Лондоні.

**Перелік чинних двосторонніх договорів між
Україною та Сполученим Королівством
Великої Британії та Північної Ірландії**

№	Дата	Назва угоди	Дії (парафування, підписання, ратифікація, набрання чинності, внесення змін)
1.	15.09.1992	Меморандум між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про необмежену свободу пересування	Підписання та набрання чинності
2.	10.02.1993	Угода між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про співробітництво у галузях освіти, науки і культури	Підписання та набрання чинності
3.	10.02.1993/ 15.07.1994/ 05.08.1994	Договір між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії про принципи відносин і співробітництво	Підписання/ Ратифікація/ Набрання чинності
4.	10.02.1993/ 11.08.1993	Конвенція між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про усунення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на прибуток і приріст вартості майна	Підписання/ набрання чинності
5.	10.02.1993	Угода між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про сприяння і взаємний захист інвестицій	Підписання та набрання чинності

6.	10.02.1993	Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії стосовно технічної допомоги	Підписання та набрання чинності
7.	23.09.1993	Меморандум про взаєморозуміння з питань військових контактів і співробітництва між Міністерством оборони України і Міністерством оборони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії	Підписання та набрання чинності
8.	13.12.1995	Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо конфіскації доходів, одержаних злочинним шляхом	Підписання та набрання чинності
9.	13.12.1995/ 10.06.2000	Угода між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про міжнародні автотранспортні перевезення	Підписання/ ратифікація
10.	20.02.1996	Протокол про подальший розвиток військового співробітництва між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Великої Британії та Північної Ірландії	Підписання та набрання чинності
11.	18.04.1996/ 01.11.1996/ 01.04.1997	Угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про арешт і конфіскацію доходів та знарядь, пов'язаних зі злочинною діяльністю, за винятком незаконного обігу наркотиків	Підписання/ Ратифікація/ Набрання чинності

12.	18.04.1996/ 01.11.1996/ 01.04.1997	Угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про надання взаємодопомоги у боротьбі з незаконним обігом наркотиків	Підписання/ Ратифікація/ Набрання чинності
13.	18.07.1996	Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполученого	Підписання та набрання чинності
		Королівства Великої Британії та Північної Ірландії стосовно використання українських полігонів збройними силами Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії	
14.	15.11.1996	Меморандум між Генеральною Прокуратурою України і Державною службою прокуратури Англії та Уельсу про співробітництво та взаємодію в розслідуванні воєнних злочинів	Підписання та набрання чинності
15.	06.02.1997	Домовленість про обмін інформацією між Міністерством охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України і Адміністрацією з питань охорони здоров'я і техніки безпеки Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії	Підписання та набрання чинності
16.	21.10.1997	Меморандум про взаєморозуміння щодо участі та підтримки діяльності Міжнародного чорнобильського центру з проблем ядерної безпеки, радіоактивних відходів та радіоекології	Підписання та набрання чинності

17.	16.01.1998/ 02.07.1998	Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про адміністративну взаємодопомогу між митними службами	Підписання/ Набрання чинності
18.	16.01.1998	Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством внутрішніх справ, Генеральною прокуратурою, Службою безпеки, Державною митною службою, Державною податковою адміністрацією України та Асоціацією начальників поліції, Королівською службою прокуратури Англії та Уельсу, Митницею та Акцизом Її Величності, Національною службою кримінальної розвідки щодо співробітництва у боротьбі з тяжкими злочинами, організованою злочинністю, нелегальною торгівлею наркотиками та інших питаннях, що становлять спільний інтерес	Підписання/ Набрання чинності
19.	09.06.1998/ 09.06.1998	Угода у формі обміну нотами між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про прибуткову діяльність членів сімей співробітників дипломатичних представництв	Обмін нотами
20.	07.12.1998	Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо створення Українсько-Британської двосторонньої Комісії з питань військового співробітництва	підписання

21.	12.04.2000	Меморандум про взаєморозуміння стосовно співробітництва та координації між Міністерством закордонних справ України та Міністерством закордонних справ та у справах Співдружності Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії	Підписання та набрання чинності
22.	10.09.2001	Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполученого Королівства Великої Британії щодо співробітництва у військовій сфері	Підписання та набрання чинності
23.	25.10.2001	Угода (у формі обміну нотами) між Міністерством закордонних справ України та Міністерством закордонних справ та у справах Співдружності Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про спрощений порядок оформлення віз посадовим особам обох країн	Вчинення/ Набрання чинності
24.	01.04.2002	Угода (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Великої Британії стосовно поширення на острів Мен дії Угоди між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії про арешт і конфіскацію доходів та знарядь, пов'язаних із злочинною діяльністю, за винятком незаконного обігу наркотиків, та Угоди між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії про надання взаємодопомоги у боротьбі з незаконним обігом наркотиків	Вчинення

25.	06.09.2004/ 17.12.2008/ 11.02.09	Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо обміну та взаємної охорони інформації з обмеженим доступом у сфері оборони	Підписання/ Ратифікація/ Набрання чинності
26.	31.08.2009	Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків	Підписання та набрання чинності
		Чорнобильської катастрофи та Міністерством енергетики й кліматичних змін Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про співробітництво у сфері радіаційної безпеки, фізичного захисту й нерозповсюдження ядерних матеріалів	
27.	31.10.2009	Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо співробітництва в галузях топографії, картографії, геоінформаційних систем, дистанційного зондування Землі та обміну географічною інформацією	Підписання та набрання чинності

28.	24.08.2009	Меморандум про взаєморозуміння між Підрозділом фінансових злочинів Поліції Острову Мен та Державним комітетом фінансового моніторингу України щодо співробітництва в сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму	Підписання та набрання чинності
29.	23.06.2010	Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України й Міністерством оборони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії стосовно надання Міністерству оборони України спеціального радника з питань оборони	Підписання та набрання чинності
30.	04.06.2014	Меморандум про взаєморозуміння між Державною службою фінансового моніторингу України та Службою фінансової розвідки Гернсі щодо співробітництва в сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму	Підписання та набрання чинності
31.	21.11.2011/ 17.06.2015/ 17.07.2015	Угода Між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про повітряне сполучення	Підписання/ Ратифікація/ Набрання чинності
32.	17.03.2016/ 02.11.2016	Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо співробітництва у сфері оборони	Підписання/ ратифікація

33.	30.10.2019/ 29.11.2019	Протокол між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про внесення змін до Конвенції між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про усунення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доход і на приріст вартості майна, вчиненої у Лондоні 10 лютого 1993 року	Ратифікація/ Набрання чинності
34.	20.02.2018	Протокол між Кабінетом Міністрів України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про внесення змін до Меморандуму про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо обміну та взаємної охорони	Підписання
		інформації з обмеженим доступом у сфері оборони	
35.	03.09.2018 29.11.2018/ 29.11.2018	МЕМОРАНДУМ про взаєморозуміння між Державною службою фінансового моніторингу України та Підрозділом фінансової розвідки Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії за погодженням Генерального Директора Агенції з питань національної злочинності щодо співробітництва в сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення	Підписання/ Набрання чинності

36.	07.06.2019	Протокол між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про внесення змін до Угоди між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії про міжнародні автотранспортні перевезення	Підписання
37.	08.10.2020/ 16.12.2020/ 31.12.2020	Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії	Підписання/ Ратифікація/ Набрання чинності для України
38.	08.10.2020	Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Агентством експертного фінансування Сполученого Королівства про залучення кредитних гарантій	Підписання
39.	12.11.2021	Рамкова угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо офіційної кредитної підтримки розвитку спроможностей Військово-морських сил Збройних сил України	Підписання
40.	4.05.2022/ 19.06.2022 року/ 31.03.2023	Угода № 1 у формі обміну листами між Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії та Україною про внесення змін до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії та Україною	Вчинення/ Ратифікація/ Набрання чинності для України
41.	18.08.2022/ 12.01.2023	Угода № 2 у формі обміну листами між Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії та Україною про внесення змін до Угоди про політичне	Вчинення/ Ратифікація

		співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії та Україною (доступ до ринку публічних закупівель)	
42.	20.03.2023	Угода про цифрову торгівлю між Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії та Україною	Підписання
43.	12.01.2024	Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії	Підписання/ Набрання чинності
44.	8.02.2024/ 22.08.2024	Угода № 3 у формі обміну листами, якою вносяться зміни до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії в частині зобов'язань стосовно лібералізації торгівлі.	Підписання/ Ратифікація

Зведена інформація про навчальні операції

Назва операції (Період проведення)	Типи курсів	Тренери	Кількість людей, що пройшли навчання
Interflex (з червня 2022 р. до тепер)	Базові піхотні курси для новобранців із невеликим військовим досвідом або без нього, курси для нижчого керівництва (наприклад, для командирів взводів) та курси для інструкторів, щоб допомогти продовжити навчання в Україні.	Британська армія, яка працює з інструкторами з країн-партнерів	47 000 (станом на вересень 2024)
Interbow (з лютого 2023 р. до тепер)	Спеціалізовані та індивідуальні курси, включаючи використання зброї, наданої Великобританією, такої як реактивна система залпового вогню M270 та самохідна артилерія AS-90. Також медична підготовка для бойових рятувальників та медиків, а також курси капеланів у душпастирській опіці на полі бою.	Британська армія	приблизно 3000 (станом на травень 2024)
Interforge (з лютого 2023 р. до червня 2024 р.)	Програма зосереджена на розвитку навичок проведення десантних та амфібійних операцій.	Тренера - Королівська морська піхота Великої Британії до лютого 2024 року. Морська піхота Нідерландів та невелика команда Королівської морської піхоти	приблизно 1000 (станом на травень 2024)

		Великої Британії забезпечували навчання після її передачі до Нідерландів.	
Interstorm (з серпня 2023 р. до тепер)	Початкова льотна підготовка та підготовка англійської мови для Військово-повітряних Сил України.	Королівські Військово-повітряні Сили	Станом на травень 2024 року понад 20 слухачів пройшли або проходили початковий льотний курс.

Перелік летальної та нелетальної зброї та обладнання, які Міністерство оборони Великої Британії поставило Україні в період 2022 - 2024 роки

Тип обладнання	Анонсовано в період між січнем 2022 та квітнем 2024	Анонсовано в квітні 2024	Анонсовано в липні 2024
Проти повітряна оборона	300 електронних систем постановки та захисту від перешкод 6 машин Stormer, оснащених пусковими установками Starstreak		
Протипіхотне озброєння	4000 одиниць зброї/пускових установок (включаючи стрілецьку зброю, міномети та гранати) 6000000 боєприпасів 4,5 тонни пластикової вибухівки	Майже 4 мільйони боєприпасів до стрілецької зброї	250 000 патронів 50 калібру
Протитанкова зброя	Понад 12 000 одиниць протитанкової зброї, включаючи легку протитанкову зброю наступного покоління (NLAW), Javelin і Brimstone		90 протитанкових ракет Brimstone
Броньована та інша техніка	300 одиниць броньованої та захищеної техніки	Понад 400 одиниць техніки, у тому числі 160 автомобілів «Хаскі» 162 бронемашини	40 машин розмінування 61 бульдозер для допомоги у створенні оборонних позицій
Артилерійська зброя	80 артилерійських систем, включаючи гармати M109 155 мм і 36 L119 105 мм 400 000 боєприпасів 50 AS-90 155 мм		10 артилерійських гармат AS-90 Запчастини до раніше наданих AS-90, включаючи 32 нові стволи та важливі

	гармат		запчастини, які допоможуть Україні вистрілити ще 60000 раз 155-мм снарядами
Дрони	Понад 4000 безпілотних літальних апарати Ударні безпілотні літальні апарати великої дальності (кількість не визначена)		
Гелікоптери	3 Sea Kings		
Морська зброя		78 машин-амфібій, 60 військових катерів, морські гармати та понад 550 ракет і ракет для берегової оборони	50 малих військових катерів для підтримки річкових і прибережних операцій
Ракети (дальньої дії, ударні та протиповітряної оборони)	1500 ракет класу “земля-повітря” Удосконалені ракети “повітря-повітря” (кількість не визначена) Крилаті ракети Storm Shadow (кількість не визначена)	Понад 1600 ударних ракет і ракет ППО, а також додаткові ракети Storm Shadow	
Інше обладнання	200 піддонів із медичним приладдям Понад 140 транспортних засобів матеріально-технічного забезпечення Понад 82 000 шоломів 8 450 комплектів бронежилетів Понад 100 генераторів електроенергії 1 000 металошукачів і 100 комплектів для		

	знешкодження бомб 25 000 комплектів одягу для екстремальних холодів, 20 000 спальних мішків і 150 утеплених наметів		
Ракетні установки	Реактивні системи залпового вогню (кількість не встановлена)		
Танки	14 танків Challenger 2 із понад 4000 боєприпасів		

Примітки:

1. Цей список включає як обладнання з існуючих запасів Великобританії, так і обладнання, яке Міністерство оборони Великої Британії закупило для України.
2. Крім того, Міністерство оборони Великої Британії передало українським військово-морським силам два мінно-шукові кораблі для надання допомоги в майбутній обороні берегової лінії, хоча ці кораблі наразі не можуть відправитися в Чорне море через Конвенцію Монтре, яка обмежує прохід військових суден через Босфорська протока під час війни.
3. З міркувань національної безпеки Міністерство оборони не розголошує повну інформацію про кількість переданого військового обладнання зі своїх запасів.
4. В таблиці відсутня інформація про ще один пакет допомоги з 650 легкими багатоцільовими ракетами Lightweight Multirole Missiles (LMM) на суму 162 мільйони фунтів, що був оголошений 6 вересня 2024 року.

Джерело: Investigation into military support for Ukraine.⁸⁵

⁸⁵ Investigation into military support for Ukraine - NAO report. National Audit Office (NAO). URL: <https://www.nao.org.uk/reports/investigation-into-military-support-for-ukraine/> (date of access: 30.11.2024).